

ΕΤΟΣ Α' — Άπρίλιος 1966 — Φύλλον 1ον

50 χρόνια ...

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' ΤΕΥΧΟΣ 64^ο ΙΟΥΛΙΟΣ 2016

Το Ξηροκάμπι
Περίοδος Α΄ 1966-1977

Η ΦΑΡΙΣ
Περίοδος Β΄ 1979-1981
Περίοδος Γ΄ 1992-2001
Περίοδος Δ΄ 2002-

ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΦΑΡΙΔΟΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ με το διακριτικό τίτλο «ΕΡΑΣΙΝΟΣ Α.ΜΗ.Κ.Ε.», που εδρεύει στο Ξηροκάμπι και εκπροσωπείται νόμιμα.

Συντακτική επιτροπή: Γεώργ. Θ. Καλκάνης, Θεόδ. Σ. Κατσουλάκος, Παναγ. Η. Κομνηνός
Επιμελητής έκδοσης: Θεόδ. Σ. Κατσουλάκος, Συρακουσών 101, Αθήνα, τηλ. 210 2515864
Ταμίας: Ιωάννης Παν. Κονίδης, Ξηροκάμπι, τηλ.: 27310 35029

Όλα τα τεύχη / φύλλα έχουν αναρτηθεί ψηφιοποιημένα στον διαδικτυακό τόπο:

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (→ η Φάρις)

Περιεχόμενα :

<i>Εκ της Φάριδος, 50 χρόνια ...</i>	3
<i>Στράτη Α. Σολωμού, Οδικές συγκοινωνίες και ταξίδια από τον Πόλεμο έως την δεκαετία του 60.....</i>	4
<i>Η. Γ. Μ., Διατροφικές συνήθειες</i>	8
<i>Χαρίλαου Ν. Θεοφιλόπουλου, Το Μετόχι.....</i>	9
<i>Παναγιώτη Χ. Μιχαλάκου, Και τα αγόρια πια χορεύουν στην Πλατεία ...</i>	10
<i>Γεωργίου Κ. Χίου - Χαρτουλάρου, Σχολικά της περιόδου 1964-1970</i>	13
<i>Ηλία Δ. Αποστολάκου, Στα χρόνια της Τουρκίας</i>	14
<i>Χαρίλαου Ν. Σταρόγιαννη, Ιστορίες μέσα στον χρόνο</i>	15
<i>Σταύρου Γ. Ρηγάκου, Επιτάφιος στη Γόλα το 1947</i>	16
<i>Παναγιώτη Χ. Καλότση, Η πόρτα του χωριού μου.....</i>	17
<i>Γεωργίου Χ. Κονίδη, Στρ/της Κονίδης Δημ., Γράμμος 28-8-49</i>	18
<i>Εκ της Φάριδος, Τα Κυπριακά ΣπρτοΚούμπουρα</i>	19
<i>Παναγιώτη Δ. Χριστοφιλάκου, Η εορτή και το πανηγύρι των Ανωγείων</i>	20
<i>Ιωάννας Εξαρχάκου - Ρηγάκου, Πληρωμένη απάντηση</i>	21
<i>Μαρίας Θ. Καλκάνη - Σπυροπούλου, Άνθρωποι που άφησαν έργο και δε θέλουμε ξεχαστούν - η Ουρανία Κουμουτσίδου-Φραγκή.....</i>	22
<i>Γεωργίου Ε. Καράμπελα, Σχετικά με το «κάψιμο» της Ζερμπίτσας.....</i>	24
<i>Ιωάννη Γ. Παρηγόρη, 5^ο Μουσικό Χοροστασιό «Πέτρος ο Πελοποννήσιος»</i>	25
<i>Βρασίδα Η. Γιαννόπουλου, Το πετροκάμαρο στο Ξηροκάμπι.....</i>	25
<i>Σταύρου Δ. Καμίση, Ένα κουτούκι με ιστορία.....</i>	26
<i>Ιωάννη Π. Κονίδη, Για το χαμένο θησαυρό</i>	28
<i>Δημητρίου Γ. Κατσαφάνα, Ιστορικά στοιχεία για την οικογένεια Πρέβα.....</i>	29
<i>Α.Δ.Κ. , Λογική και «λογική»</i>	30
<i>Συνδρομές</i>	30
<i>Εκ της Φάριδος, Παρουσίαση βιβλίου</i>	31
<i>Κυριάκου Μ. Κωτσάκη, Θεοδώρου Σ. Κατσουλάκου, Σύμμεικτα.....</i>	31
<i>Βασιλείου Δικαιάκου, Παναγιώτης Χ. Βλογιανίτης (1934-2016).....</i>	31
<i>Βιβής Ξ. Κωτσιοπούλου, Τα νέα μας</i>	32

Εξώφυλλο: Το λογότυπο του πρώτου τεύχους και το λογότυπο του «ανά χείρας» τεύχους, μετά από 50 χρόνια ...

Εκ της Φάριδος
50 χρόνια ...

Φέτος συμπληρώνονται 50 χρόνια κυκλοφορίας της εφημερίδας (ή του περιοδικού) μας. Ξεκίνησε με το όνομα «Το Ξηροκάμπι» (από το 1966 έως το 1977) και συνεχίζει με το όνομα «Η Φάρις» (έως σήμερα). Έχουν εκδοθεί έως σήμερα 92 φύλλα / τεύχη και οι σελίδες συνολικά ξεπερνούν τις δύο χιλιάδες. Όμως, περισσότερο μας εκπλήσσει ο πλούτος της θεματολογίας που καλύπτουν. Εκτός από την έντυπη μορφή μπορούμε να ανατρέξουμε και στην ηλεκτρονική μορφή τους στον διαδικτυακό τόπο <http://micro-kosmos.uoa.gr> (→ η Φάρις) όπου είναι αναρτημένα. Σύμφωνα με τον Δικαίο Βαγιακάκο, όποιος θέλει να μελετήσει την «ιστορία», τη «λαογραφία», την «αρχαιολογία» -αλλά και τις συνήθειες των ανθρώπων του τόπου μας- δεν είναι δυνατόν να αγνοήσει την εφημερίδα αυτή· και, βέβαια, έπεται συνέχεια ...

Για να γιορτάσουμε το γεγονός της συμπλήρωσης των 50 χρόνων κυκλοφορίας και να θυμηθούμε πρόσωπα που συμμετείχαν και θέματα πολλά που δημοσιεύτηκαν, οργανώνουμε ειδική εκδήλωση αυτό το καλοκαίρι στο Ξηροκάμπι.

Φωτογραφία με τους πρώτους συντάκτες της εφημερίδας: Παναγιώτη Ματθαίο, Βασιλική Σολωμού, Γεωργία Τάρταρη, Ενστράτιο Συκιώτη, Θεόδωρο Κατσουλάκο και Γεώργιο Καλκάνη (1966).

Στράτη Α. Σολωμού

Οδικές συγκοινωνίες και ταξίδια από τον Πόλεμο έως την δεκαετία του 60

Όπως και σε όλη την Ελλάδα το βασικό οδικό δίκτυο της Λακωνίας ανεπτύχθη κατά τα τέλη του 19^{ου} και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Το χρησιμοποιούσαν ιππότες άμαξες και διάφορα άλλα κάρα. Εκτός από την αμαξιτή οδό Τριπόλεως - Σπάρτης, οι ορεινοί δρόμοι ήταν ανύπαρκτοι και το μόνο μέσο μετακίνησης ήταν η πεζοπορία και τα μουλάρια. Παρόμοιες ήταν και οι συγκοινωνίες του κάμπου, παρ' όλο που βαθμιαία τα κάρα και αργότερα τα αυτοκίνητα άρχισαν να παίρνουν όλο και μεγαλύτερο μερίδιο από την δραστηριότητα των μεταφορών. Σύμφωνα με μαρτυρία του Π. Ματθαίου¹, στο Ξηροκάμπι το πρώτο αυτοκίνητο εμφανίστηκε το 1905. Το έφερε ο δαιμόνιος συμπατριώτης μας Λεωνίδας Αρνιώτης². Το πρώτο επαγγελματικό αυτοκίνητο, που έκανε συγκοινωνία Ξηροκάμπι – Σπάρτη, το έφερε ο Ιωάννης Κακαγιάννης το 1921. Αργότερα στην δεκαετία του 30 προστέθηκαν και άλλα αυτοκίνητα, κυρίως φορτηγά.

Κατά την διάρκεια της Κατοχής και του Εμφυλίου τα μέσα και ο τρόπος που διεξάγονταν οι οδικές συγκοινωνίες δεν άλλαξαν πολύ σε σχέση με την προπολεμική κατάσταση. Η διαφορά έγκειτο στην καταστροφή ή την κακή συντήρηση των οχημάτων και των οδικών υποδομών. Τα οδικά ταξίδια περιορίστηκαν σημαντικά λόγω φτώχειας, ανασφάλειας και έλλειψης καυσίμων. Οι ιδιοκτήτες αυτοκινήτων Δ.Χ. επιστράτευαν πολλά ευφυή τεχνάσματα για τα κρατήσουν σε λειτουργία. Η έλλειψη ανταλλακτικών αντιμετωπιζόταν με την "κλοπή" άλλων κατεστραμμένων αυτοκινήτων και στρατιωτικών οχημάτων που είχε εγκαταλείψει ο αγγλικός στρατός. Η δυσεύρετη βενζίνη αντικαταστάθηκε πολλακίς από φωταέριο, το περίφημο "γκαζοζέν", το οποίο παρήγε ένας μηχανισμός πυρόλυσης ξύλων, εγκατεστημένος συνήθως στο πίσω μέρος του αυτοκινήτου.

Τα φορτηγά χρησιμοποιούνταν περισσότερο από τα λεωφορεία διότι πληρούσαν τον διπλό ρόλο της μεταφοράς αγαθών και ανθρώπων. Τα μακρινά ταξίδια, όπως Σπάρτη - Αθήνα, ήταν πραγματική περιπέτεια. Ο Θεόδωρος Κατσουλάκος θυμάται το ταξίδι του στην Αθήνα το 1947, το οποίο διήρκεσε 3 μέρες! Ήταν πάνω στην καρότσα του φορτηγού του Κοκκορού μαζί με βαρέλια. Οι επιβάτες εφοδιασμένοι με κουβέρτες και μπατανιές κοιμήθηκαν 2 νύχτες στην ύπαιθρο. Εκτός από τα πολλά μπλόκα ελέγχου και μία βλάβη από λάστιχο, έπρεπε να διασχίσουν την διώρυγα της Κορίνθου με το συρόμενο πορθμείο, επειδή η γέφυρα ήταν κατεστραμμένη. Στην αντίθετη κατεύθυνση η διάβαση της διώρυγας απαιτούσε και άδεια από την Αστυνομική Διεύθυνση, προς αποφυγή διείσδυσης κομμουνιστών μαχητών προς την Πελοπόννησο.

Στα τέλη της δεκαετίας του 40 με την μικρή βελτίωση της οικονομίας άρχισαν να αναπτύσσονται πάλι οι οδικές συγκοινωνίες, χρησιμοποιώντας ως επί το πλείστον τα

¹ «Το Ξηροκάμπι» Μάιος – Ιούνιος 1974 Φύλλον 19^ο, Το πρώτο αυτοκίνητο στο Ξηροκάμπι, Παναγιώτης Ματθαίος (με σκίτσο Γ.Θ. Καλκάνη).

² Ο Λεωνίδας Αρνιώτης ήταν θεατρικός επιχειρηματίας και συγγραφέας, με πολλά και ποικίλα θεάματα, όπως π.χ. ο Θίασος Σκύλων, θέαμα με υδροπλάνο στο Φάληρο, κ.α. Το θέατρό του βρισκόταν στην οδό Ακαδημίας, ακριβώς στη θέση της σημερινής Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Είναι περισσότερο γνωστός ως ο πρώτος Έλληνας που επιχείρησε να πετάξει με αεροπλάνο το 1908, χρησιμοποιώντας ένα μονοκινητήριο Μπλεριό. Προσπάθησε να απογειωθεί από το Τατόι, αλλά απέτυχε λόγω ελλιπούς εκπαίδευσης.

ίδια οχήματα. Δηλαδή μικρά λεωφορεία περίπου 10 θέσεων, αλλά και φορτηγά με πάγκους ή άλλου είδους καθίσματα και μια σκάλα στο πίσω μέρος. Τα οχήματα αυτά τα οδηγούσαν κατά κανόνα οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες τους. Μέχρι το 1950 που ιδρύθηκαν τα ΚΤΕΑ δεν υπήρχε οργανωμένος συνεταιρισμός συγκοινωνιών, με εξαίρεση κάποιων επαγγελματιών συλλόγων αυτοκινητιστών. Την εποχή αυτή στα χωριά μας η συγκοινωνία περιοριζόταν στη γραμμή Ξηροκάμπι - Σπάρτη και γινόταν από τα δύο "λεωφορεία" του Μανιάτη και του Αλειφέρη. Υπήρχε και το φορτηγό του Νίκου Μαρινάκου, με καθίσματα και πισινή σκάλα, το οποίο ανέβαινε μέχρι τους Γοράνους. Παρόμοιο ήταν και το φορτηγό του Κούρταλη που μαζί με εμπορεύματα, κατά καιρούς, μετέφερε και επιβάτες. Το λεωφορείο του Αλειφέρη ήταν ένα πρώην φορτηγό μάρκας FIAT, το οποίο είχε μετατρέψει ο ίδιος σε μικρό λεωφορείο κλειστού τύπου. Ο Παναγιώτης Αλειφέρης, τότε ξυλουργός στη Σπάρτη, κατασκεύασε την καρότσα από ξύλο και λαμαρίνες με την βοήθεια του Ξηροκαμπίτη παραγιού του Γιώργη Γ. Μανιάτη, του παλιού ξυλουργού και επιπλοποιού του χωριού. Σύμφωνα με την μαρτυρία του γιου του Δημήτρη Μανιάτη οι κουρτίνες και τα μαξιλάρια των καθισμάτων είχαν και αυτά κατασκευαστεί στο σπίτι από από την κόρη του Αλειφέρη, την Μαρία, και ήταν παραγεμισμένα με ρυζόχορτο από την Σκάλα.

Στην φωτογραφία το παλιό αυτοκίνητο του Παναγιώτη Αλειφέρη σε κάποια προπολεμική εκδρομή Καθαράς Δευτέρας.

Το λεωφορείο του Δημήτρη Μανιάτη από τον Αρκασά ήταν ένα πραγματικό λεωφορείο ανοιχτού τύπου, μοντέλο της δεκαετίας 20 ή 30. Ήταν καλυμμένο με μουσαμά ή караβόπανο κίτρινου χρώματος, εξ ου και το όνομά του "Κιτρίνω". Αντί για τζάμια είχε κάτι προστατευτικές ζελατίνες, οι οποίες με τον χρόνο είχαν γίνει σχεδόν αδιαφανείς. Οι παλιότεροι θυμούνται ακόμα τα σακούλια που κρέμονταν από την έξω μεριά του λεωφορείου, φέρνοντας την καθημερινή διατροφή στους Ξηροκαμπίτες μαθητές του Γυμνασίου Σπάρτης (εκείνη την εποχή το Ξηροκάμπι δεν είχε ακόμα Γυμνάσιο). Ο χρόνος διαδρομής ήταν περίπου μισή ώρα, όχι πολύ

μεγαλύτερος από τον σημερινό. Μόλις εγκατέλειπαν τους χωματόδρομους των χωριών μας και έφταναν στην άσφαλτο της "δημοσιάς" (εθνικής οδού Σπάρτης - Γυθείου), μπορούσαν να αναπτύξουν μεγαλύτερη ταχύτητα. Δυστυχώς όμως υπήρχαν άλλα εμπόδια που συχνά παρέτειναν το χρόνο της διαδρομής. Εκτός από τους ελέγχους ταυτοτήτων κατά την διάρκεια και τα τέλη του Εμφυλίου, πιο συχνές ήταν οι βλάβες στα λάστιχα και άλλα μηχανικά μέρη. Ο γιος του Παναγιώτη Αλειφέρη, Γιώργος, θυμάται ότι, όταν βοηθούσε του πατέρα του στις "Κουρκούλες", στεκόταν με τον τάκο στο χέρι, για την περίπτωση που έσβηνε η μηχανή και δεν πιάνανε τα φρένα (υπενθυμίζω ότι σήμερα στις Κουρκούλες η κλίση του δρόμου είναι πολύ μικρότερη).

Στις αρχές της δεκαετίας του 50 με την ίδρυση του ΚΤΕΛ Λακωνίας τα οχήματα αυτά παροπλίστηκαν και αντικαταστάθηκαν από πραγματικά σύγχρονα, μεγαλύτερα και ταχύτερα λεωφορεία 24 θέσεων. Μόνο το φορτηγό του Μαρινάκου συνέχιζε την γραμμή των Γοράνων, οδηγούμενο αργότερα από τον Γιώργο Χριστόπουλο, ίσως επειδή η κατάσταση του δρόμου δεν επέτρεπε την διάβαση των νέων μεγαλύτερων λεωφορείων. Ο Μανιάτης και τα παιδιά του Αλειφέρη αγόρασαν σύγχρονα 24άρια λεωφορεία και συνέχισαν την συγκοινωνία μέσα στο πλαίσιο του ΚΤΕΛ. Δεν εκτελούσαν μόνο τη γραμμή Ποταμιά - Ξηροκάμπι - Παλαιοπαναγιά - Ανώγεια - Σπάρτη, αλλά και δρομολόγια πολύ πιο μακρινά, όπως Νεάπολη, Γερολιμένας και Λογκανίκος. Σημειωτέον ότι η πολύωρη διάρκεια αυτών των μακρινών διαδρομών τους υποχρέωνε να διανυκτερεύσουν και να επιστρέψουν το πρωί της άλλης μέρας. Το λεωφορείο του Μανιάτη, το οποίο πλέον το οδηγούσε ο Σταύρος Σαραντάκος, ήταν μάρκας Chevrolet και του Αλειφέρη Ford. Δεν είχαν εισαχθεί από την Αμερική σαν πλήρη λεωφορεία. Η καρότσα τους κατασκευάστηκε στη Ελλάδα, από μία τότε ανθούσα βιοτεχνία και βιομηχανία αμαξωμάτων, μέρος της οποίας διασώθηκε μέχρι πρόσφατα. Όλα τα λεωφορεία, επί πλέον του οδηγού, είχαν και ένα βοηθό που ενίοτε ήταν και μαθητευόμενος οδηγός. Ο βοηθός αναλάμβανε την είσπραξη των εισιτηρίων και το φόρτωμα των αποσκευών στην σχάρα της οροφής του λεωφορείου. Όμως ο σημαντικότερος ρόλος του ήταν η αναγκαία βοήθεια που χρειαζόταν ο οδηγός για την επί τόπου επισκευή των συχνών βλαβών.

Στην φωτογραφία αριστερά το λεωφορείο 24 θέσεων του Αλειφέρη και δεξιά το αντίστοιχο του Μανιάτη με τον οδηγό του Σταύρο Σαραντάκο.

Με το ΚΤΕΛ, στις αρχές του 50, τα νέα λεωφορεία του Ξηροκαμπίου άρχισαν κάνουν και την διαδρομή Σπάρτη - Αθήνα. Ένα ταξίδι που στα παιδικά μας μυαλά φάνταζε σαν μια συναρπαστική περιπέτεια. Καταγράφω εδώ την προσωπική μου

εμπειρία από το πρώτο μου ταξίδι στην Αθήνα το 1955. Ξεκίναγε το πρωί και διαρκούσε περίπου 7 ώρες. Πρώτη δοκιμασία η διαδρομή Σπάρτη - Χάνι της Χρήσταινας (Αλεποχώρι), όπου ήταν και η πρώτη στάση. Μεγάλο μέρος των επιβατών και κυρίως τα παιδιά, είχε ήδη ξεράσει τα σωθικά του, εξ αιτίας των αναρίθμητων στροφών. Ακόμα και σήμερα μπορεί να παρατηρήσει κανείς μερικά υπολείμματα των "μυιάνδρων" του παλιού δρόμου. Επόμενη στάση η Τρίπολη και ακολουθούσε η πιο κουραστική διαδρομή προς Άργος μέσω Αχλαδοκάμπου. Οι στροφές ήταν περισσότερες, αλλά ίσως να είχαμε συνηθίσει την ναυτία ή δεν είχαμε τίποτε άλλο να ξεράσουμε. Διασκεδάσαμε την ανία μας μετρώντας πόσες φορές διασταυρωνόταν ο δρόμος με την σιδηροδρομική γραμμή του ΣΠΑΠ. Μετά την κάθοδο στο οροπέδιο του Αχλαδοκάμπου άρχισε η επίπονη άνοδος προς την ράχη, όπου αίφνης εμφανιζόταν μπροστά μας σαν ανταμοιβή η καταπληκτική θέα του Αργολικού κόλπου. Ακολουθεί η κατάβαση του επικίνδυνου Κωλοσούρη με τις στενές στροφές και την μεγάλη κλίση. Στην κατεύθυνση προς Αθήνα ο κίνδυνος ήταν να μην πιάνουν τα φρένα στην κατηφόρα. Στην επιστροφή, κυρίως στους ζεστούς μήνες, τα αυτοκίνητα υπερθερμαίνονταν στην ανηφόρα. Φτάνοντας στην πεδιάδα πριν από τους Μύλους, διασχίζαμε τα λίγα μοναδικά χιλιόμετρα της όλης διαδρομής, όπου ο δρόμος ήταν ίσιος χωρίς στροφές. Εκεί όλοι οι οδηγοί πάταγαν γκάτσι και απολαμβάναμε την αίσθηση της ταχύτητας που μερικές φορές ξεπερνούσε τα 100 χλμ την ώρα! Επόμενη στάση στο Άργος, όπου παρέχονταν αρκετός χρόνος για φαγητό σε ένα από τα κεντρικά εστιατόρια της πόλης. Τέλος, η διαδρομή Άργος - Αθήνα με βραχυχρόνια στάση ενίστε στην Κόρινθο ή τον Ισθμό. Πέρασμα από τους γκρεμούς της Κακιά Σκάλας, τα Μέγαρα και την παραλία του Σκαραμανγκά με τα ταβερνάκια πάνω στην θάλασσα (εκεί που σήμερα είναι οι λιμενοβραχίονες φόρτωσης υδρογονανθράκων). Ακολουθεί το Δαφνί και απέναντι το Δρομοκαΐτειο, όπου μας έλεγαν σκωπτικά ότι οι Ξηροκαμπίτες είχαν ειδική πτέρυγα λόγω του μεγάλου αριθμού τρελών. Τέλος η μαγευτική θέα της Αθήνας με την Ακρόπολη και η άφιξη στην ονειρεμένη πρωτεύουσα!

Τα πρακτορείο του ΚΤΕΛ ήταν κοντά στην Ομόνοια, πίσω από τον Άγιο Κωνσταντίνο, στην οδό Νικηφόρου και Ζήνωνος. Το σημείο συνάντησης, που αλλού; Στο φαρμακείο του συμπατριώτη μας Μπακάκου ή του ξαδέλφου του Αλειφέρη που ήταν στη απέναντι πλευρά της Ομόνοιας. Με το στομάχι μας πλέον στην θέση του απολαμβάναμε το ρυζόγαλο του γαλατάδικου στο ισόγειο του ΜΠΑΓΚΕΙΟΥ μεγάρου, θαυμάζοντας στο απέναντι κτίριο τις φωτεινές αφίσες της μπύρας ΦΙΞ, πίσω από τα ανθοπωλεία της Ομόνοιας. Νέοι ήχοι, όπως το τσίρισμα των τροχών του τραμ, και νέες οσμές, όπως αυτή του απολυμαντικού όζοντος, που αναδύοταν από τον σταθμό του "Ηλεκτρικού". Αργότερα, βραδινό φαγητό σ' ένα από τα μεγάλα εστιατόρια της Σαταβριάνδου και, για όσους δεν είχαμε κάποιο συγγενή, διανυκτέρευση στο ξενοδοχείο ενός συμπατριώτη μας, το περίφημο Σέσιλ, της Οδού Αθηνάς.

Τα νέα λεωφορεία της δεκαετίας του 50, μαζί με την ραγδαία οικονομική ανάπτυξη, άλλαξαν πλήρως τις ταξιδιωτικές συνήθειες των συχωριανών μας. Ήδη στις αρχές του 50 οι Ξηροκαμπίτες άρχισαν να οργανώνουν εκδρομές σε κοντινά μέρη, όπως ο Μυστράς, το Παρόρι και ο Αϊ-Γιάννης, αλλά και σε άλλα πιο μακρινά μέρη, όπως το Γύθειο και η Μονεμβασία. Η διαδρομή προς Αθήνα ήταν ταυτόχρονα και ένα ταξίδι στην ιστορία και την μυθολογία. Τουλάχιστον έτσι φάνταζε στα παιδικά μας μάτια. Αρχίζε από το Μονοδέντρι, όπου η μνήμη των 118 εκτελεσθέντων Σπαρτιατών ήταν ακόμα νωπή. Στους Μύλους φανταζόμαστε την Λερναία Ύδρα να ξεπηδά από

τους βάλτους. Ναύπλιο, Άργος, Μυκήνες, Δερβενάκια, Νεμέα. Στον παλιό δρόμο Κορίνθου - Αθηνών συναντούσαμε με την φαντασία μας τους μυθικούς ληστές: τον Σίνη Πιτυοκάμπτη, τον Κρομύωνα, τον Σκίρωνα και τον Προκρούστη.

Στα τέλη της δεκαετίας του 60 τα λεωφορεία 24 θέσεων αντικαταστάθηκαν από μεγαλύτερα 32 θέσεων. Η βελτίωση των δρόμων και η τότε "νέα εθνική οδός" Αθηνών - Κορίνθου, συντόμευσαν την διάρκεια του ταξιδιού κατά περίπου 2 ώρες. Σήμερα, εάν κάποιος θελήσει να πάρει την παλαιά εθνική οδό Τριπόλεως - Άργους, δεν θα διασχίσει τον Αχλαδόκαμπο, διότι από την δεκαετία του 80 παρακάμπτεται από ένα νέο και ταχύτερο δρόμο που οδηγεί απ' ευθείας στις εξ ίσου βελτιωμένες στροφές του Κωλοσούρη. Όσο για τα παλιά λεωφορεία, μπορούσε να δει κανείς μέχρι πρόσφατα μερικά υπολείμματα που σάπιζαν σε κάποιους κήπους του Ξηροκάμπιου.

Στην φωτογραφία αριστερά ο Μενέλαος Αλειφέρνης με το λεωφορείο 32 θέσεων, μάρκας Ford με μηχανή Mercedes. Δεξιά ο Σταύρος Σαραντάκος με το λεωφορείο 32 θέσεων του Μανιάτη, μάρκας OM.

H. Γ. Μ.

Διατροφικές συνήθειες

Από τη δεκαετία του 1950 μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του 1990 στην περιοχή μας ο μπακαλιάρος είχε μεγάλη κατανάλωση την Κυριακή των Βαΐων και του Σωτήρος (6 Αυγούστου). Παραμονές εκείνων των ημερών ερχόταν στο Ξηροκάμπι από όλα τα χωριά κόσμος και αγόραζε μπακαλιάρo για να τον μαγειρέψει ανήμερα της γιορτής. Κάθε μαγαζί πουλούσε πάνω από εκατό κιλά. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 η κατάσταση άρχισε να αλλάζει. Η πώληση μπακαλιάρου εκείνες τις ημέρες άρχισε να πέφτει αισθητά, ενώ αυξήθηκε σημαντικά την παραμονή του Ευαγγελισμού. Είναι αξιοπερίεργο πώς σημειώθηκε αυτή η αλλαγή του εθίμου και η νεότερη γενιά στράφηκε στην κατανάλωση μπακαλιάρου σε μια νέα ημερομηνία.

Το Μετόχι

Το Μετόχι βρίσκεται λίγο πιο κάτω από το σχολείο των Καμινίων, στον δρόμο για το στρατόπεδο στο αριστερό χέρι. Ήταν ιδιοκτησία της Μονής Ζερμπίτσας. Εκεί υπάρχει μία βρύση που λέγεται Καμάρι. Κατασκευάστηκε το 1918 (υπάρχει μια πλάκα κολλημένη με τη χρονολογία). Από τη βρύση αυτή έπιναν νερό οι καλόγεροι που έμεναν εκεί μαζί με τους σέμπρους και τους τσοπάνηδες και πότιζαν τα βόδια και τα πρόβατά τους. Ένας από αυτούς ήταν και ο Ιωσήφ Ζήσης. Σύμφωνα με μαρτυρίες απογόνων του, ήρθε από ένα χωριό της Πρέβεζας, μικρό παιδί, καταδικασμένος από τους εργοδότες του επειδή αρνήθηκε να γίνει δολοφόνος ενός συγχωριανού ανταγωνιστή τους. Αφού έφτασε στο Ξηροκάμπι μόνος του, έγινε υπηρέτης και στη συνέχεια σέμπρος των Καπεταναίων, οι οποίοι είχαν νοικιάσει από τη Ζερμπίτσα το Μετόχι με πρόβατα. Αργότερα, απέκτησε δικά του, παντρεύτηκε Αναστασίτσα από τα Καμίνια, έκαναν έξι παιδιά και έζησαν για πολλά χρόνια εκεί.

Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας πολλοί αγρότες, για να μην τους πάρουν τα χωράφια οι Τούρκοι, τα έκαναν στα μοναστήρια. Έτσι και η μονή Ζερμπίτσας απέκτησε όλον τον κάμπο από το μοναστήρι ώσπου έβλεπε το μάτι σου. Οι αγρότες τα πήραν μετά από πολλά χρόνια (1952), αφού πλήρωσαν.

Θυμάμαι από τον παππού μου και πολλούς άλλους γέρους Καμινιώτες να λένε ότι η Ζερμπίτσα είχε δέκα αγροφύλακες να εποπτεύουν και να ζυγίζουν τη σοδειά τους και, για να πάρουν δύο κουβάδες στάρι, έπρεπε να δώσουν οκτώ στο μοναστήρι ή στις εκατό οκάδες ελιές που μάζευαν να δώσουν τις ογδόντα: να φυλάνε τα πρόβατα ως σέμπροι και οι αγροφύλακες να ελέγχουν και να δείχνουν κατά τον έλεγχο όλη τη σκληρότητά τους γιατί, όπως ξέρουμε όλοι ο Θεός αγαπάει τους ανθρώπους και θυσιάστηκε για αυτούς αλλά η εξουσία γίνεται δυνάστης.

Μικρό παιδί θυμάμαι όλους τους αγρότες να σπέρνουν, να θερίζουν και να αλωνίζουν σε μικρά αλωνάκια στον κάμπο. Και, επειδή δεν υπήρχαν, όπως τώρα, δέντρα, παρά μόνο μια ελιά, η οποία βρίσκεται πεντακόσια μέτρα ανατολικά (εξ ου και το τοπωνύμιο Μονολιά), να τρέχουν να ξαποστάσουν τα καλοκαιρινά μεσημέρια στη σκιά κάποιου δέντρου και ειδικά στο Μετόχι, όπου υπήρχαν νερό και πελώρια δέντρα, πριν πάνε με τα άλογά τους και τα γαϊδουράκια τους στα σπίτια τους στο χωριό τους να κοιμηθούν πτώματα από την κούραση: την άλλη μέρα ο Γολγοθάς συνεχιζόταν για να μπορέσουν να ζήσουν αυτοί και τα παιδιά τους γιατί ειδικά μετά τον Πόλεμο και τον Εμφύλιο υπήρχε μεγάλη φτώχεια στα χωριά μας.

Τώρα περνάς από τον κάμπο και βλέπεις μια άλλη εικόνα. Είναι γεμάτος δέντρα, ελιές, τεχνητές βροχές. Η κοινωνία εξελίχθηκε. Οι τοποθεσίες που κάποτε ήταν όλο ζωή στέκουν στο βάθος ξεχασμένες και παραμελημένες (Μετόχι, Αη-Γιώργης, Μελισσόμαντρα, Κατσουλαίικα) σαν να σου λένε με παράπονο: Γιατί μας ξεχάσατε; Χάρη σε μας ζήσατε όλα τα χρόνια και μας αφήσατε να ρημάξουμε;

Παναγιώτη Χρ. Μιχαλάκου

Και τα αγόρια πια χορεύουν στην Πλατεία ...

Κάποιο ανοιξιάτικο απόγευμα του 1965 ο γυμναστής του σχολείου μας στο Ξηροκάμπι μάς συγκέντρωσε στο προαύλιο, μας έβαλε «εφ' ενός ζυγού» και μας ανήγγειλε ότι θα χορέψουμε στην πλατεία την 25^η Μαρτίου. Διαμαρτυρήθηκα: «μα κύριε, μόνο τα κορίτσια χορεύουν στην πλατεία ...». Μου απάντησε ξερά: «από τώρα θα χορεύουν και τα αγόρια».

Και χορέψαμε τσάμικο και καλαματιανό στην πλατεία. Με τη μουσική της «παπα-Λάμπρυνας» και του «αν πας στην Καλαμάτα». Μετά από συστηματικά μαθήματα για τη στάση του σώματος και τα παραδοσιακά βήματα. Μετά από εξαντλητικές δοκιμές, χωρίς και με μουσική, ακόμη και με τα απαραίτητα δυνατά σφυρίγματα όπου έπρεπε.

Μια ιδέα του χορού μας, της στάσης και του συγχρονισμού μας –στη σούστα–, αλλά και της αφοσίωσής μας δίνει η παρακάτω φωτογραφία.

Στη φωτογραφία φαίνονται, κατά σειρά, οι μαθητές λυκείου: Γιώργος Καλκάνης (από το Ξηροκάμπι), Γιώργος Παναγάκος (από την Παλαιοπαναγιά), Παναγιώτης Μιχαλάκος (από το Ξηροκάμπι), Χρήστος Δρίβας (από τη Λιαντίνα), Ηλίας Τσοράκος (από τα Καμίνια), Χρήστος Ραζέλος (από τα Καμίνια), Στράτης Συκιώτης (από το Ξηροκάμπι), Δήμος Ηλιόπουλος (από το Ξηροκάμπι), Τάσος Λιακάκος (από τα Λιακαίικα), Νίκος Ορφανός (από το Ξηροκάμπι), Προκόπης Βενετσανάκος (από την Άρνα) και Κώστας Πλαγιάννης (από τους Γοράνους).

Ο χορός αυτός μας άλλαξε όλους. Μας έβαλε στη σειρά των χορευτών προγόνων μας και μας δίδαξε τη στάση και τα βήματά τους. Ακόμη, μας έμαθε τη σπουδαιότητα της ένταξης του καθενός μας στην ομάδα. Πρωτεργάτης ήταν ο καθηγητής γυμναστής

Γιάννης Τσουδής που με την καθηγήτρια γυμνάστρια σύζυγό του Δήμητρα Χατζάκου (με καταγωγή από την Παλαιοπαναγιά) υπηρετούσαν τότε στο σχολείο μας. Ήταν επίσης μαθητές της Δώρας Στράτου και χορευτές της ομάδας της.

Τα κορίτσια, βέβαια, χόρευαν από παλαιότερα και χορεύουν πάντα στην πλατεία και μάλιστα πολλούς χορούς. Στις παρακάτω φωτογραφίες μαθήτριες με τις μαθητικές ποδιές τους ή στολές χορεύουν στην πλατεία της 25^{ης} Μαρτίου. Γύρω γύρω, καθισμένοι στα καφενεία της πλατείας παρακολουθούν γονείς και άλλοι συμπατριώτες.

Οι μαθήτριες χορεύουν την 25η Μαρτίου 1963 τον τσακωνικό στην πρώτη φωτογραφία και την 25^η Μαρτίου 1966 τον κερκυραϊκό, τον χανιώτικο και τον τσάμικο στις άλλες φωτογραφίες. Διακρίναμε τις μαθήτριες Ντιάνα Τάρταρη και Ελένη Κομνηνού (μετέπειτα γυμνάστριες –και δασκάλες χορού– στο σχολείο μας), Μαρία Μανιατάκου, Γιαννούλα Εξαρχάκου, Μαρία Παπαδημητρίου, Ρούλα Ηλιοπούλου, Ρούλα Βλογιαννίτη, Βούλα Καλλιανιώτη και Φανή Ρέπα, ελπίζουμε δε να αναγνωρίσουμε και τις άλλες μετά τη δημοσίευση των φωτογραφιών.

Όσοι ζήσαμε ή ζούμε στο εξωτερικό έχουμε αισθανθεί ότι δύο από τα ισχυρότερα συνεκτικά στοιχεία του λαού μας είναι η γλώσσα μας και οι χοροί μας. Μάλιστα, έχουμε διαπιστώσει ότι οι διάφορες ντοπιολαλιές και οι χοροί του κάθε τόπου δένουν τους ανθρώπους με κοινή καταγωγή περισσότερο μεταξύ τους. Ακόμη και μικρές παραλλαγές στη γλώσσα μας και τους χορούς μας σε σχέση με τη γλώσσα και τους χορούς άλλων συμπατριωτών μας, από άλλες περιοχές, αναγνωρίζονται και μας κάνουν να αισθανόμαστε μεταξύ μας αδέρφια, όπως και είμαστε.

Όμως, η γλώσσα και οι χοροί δεν είναι μόνο σήματα αναγνώρισης αλλά και απόδειξη και προοπτική συνέχειας ...

Γεωργίου Κ. Χίου - Χαρτουλάρου
Σχολικά της περιόδου 1964-1970

Πραγματικά περιστατικά και ιστορίες από τη μαθητική μας ζωή στα σχολεία – δημοτικό, γυμνάσιο και λύκειο– της περιοχής μας περιγράφουν χαρακτηριστικά τις συνθήκες της καθημερινής ζωής τότε, τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον των οικογενειών μας για εμάς και τη ζωή μας στο σχολείο, αλλά και την αμεσότητα των λαϊκών ανθρώπων της.

Το Τετράδιο Παντός Είδους ...

Δεύτερα τάξη του Γυμνασίου, το έτος 1965. Όλα τα παιδιά βρισκόμαστε στην αίθουσα του σχολείου για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών. Ο καθηγητής μας κατεβαίνει από την έδρα για να ελέγξει το τετράδιο Αρχαίων Ελληνικών όλων των μαθητών. Συγκεκριμένα για να διαπιστώσει αν έχουν πραγματοποιήσει τις γραπτές εργασίες που μας είχε αναθέσει στο προηγούμενο μάθημα. Φθάνοντας σε έναν συμμαθητή μου, καταγόμενο από ένα από τα ορεινά χωριά κοντά στο Ξηροκάμπι, έξυπνο και με πρακτικό πνεύμα, του ζήτησε το τετράδιο των Αρχαίων Ελληνικών. Ο συγκεκριμένος μαθητής, ψύχραιμος, του είπε ότι δεν έχει τετράδιο Αρχαίων και του δείχνει ένα άλλο τετράδιο, το οποίο στο εξώφυλλο είχε τον ευρηματικό τίτλο ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ. Αυτού του τετραδίου είχε χωρίσει τα φύλλα σε θεματικές ενότητες για όλα τα μαθήματα, οπότε με ένα τετράδιο κάλυπτε σχεδόν το σύνολο των γραπτών εργασιών σε κάθε μάθημα. Ήταν οικονομικότερη λύση η αγορά και χρήση ενός τετραδίου αντί πολλών, αλλά και ελαφρότερη στο κουβάλημα των τετραδίων, από το χωριό στο Ξηροκάμπι –και πίσω– με τα πόδια (...). Από τότε μέχρι το 1970 που τελειώσαμε την έκτη τάξη του Γυμνασίου ο τίτλος ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ήταν σημείο αναφοράς στις μεταξύ μας μαθητικές πλάκες.

... και η Γιαγιά

Τετάρτη τάξη του Γυμνασίου το έτος 1967. Όλα τα παιδιά βρισκόμαστε στην αίθουσα του σχολείου για το μάθημα της Γεωγραφίας. Με έναν συμμαθητή και φίλο μου που καθόμαστε σε ένα από τα τελευταία θρανία το έχουμε ρίξει στην κουβέντα κάνοντας και θόρυβο, οπότε η καθηγήτριά μας, αφού εξάντλησε την υπομονή της, μάς είπε να βγούμε από την αίθουσα.

Από δω και πέρα αρχίζουν τα δύσκολα. Η αίθουσα που κάναμε μάθημα ήταν κολλητά και χωρισμένη με μία ξύλινη πόρτα από το γραφείο του Γυμνασιάρχη, ο οποίος άκουσε το περιστατικό και μας περίμενε να βγούμε από την αίθουσα για τα περαιτέρω (αποβολή κλπ). Ο αυστηρός Γυμνασιάρχης μας αμέσως μάς είπε να φύγουμε και την επομένη να έρθουν στο σχολείο οι γονείς μας ή οι κηδεμόνες μας.

Προβληματισμένος εγώ και έχοντας «λερωμένη τη φωλιά μου», πληροφορήσα τους γονείς μου για το περιστατικό, αλλά ζήτησα από τη Γιαγιά μου να πάει εκείνη στο σχολείο να «καθαρίσει», με δεδομένο ότι μπορεί να ήταν αγράμματη και να υπέγραφε με έναν σταυρό αλλά ήταν πανέξυπνη και ετοιμόλογη.

Την επομένη η Γιαγιά, με το μαύρο τσεμπέρι της, πήγε στο σχολείο στο γραφείο του Γυμνασιάρχη, προκειμένου να ενημερωθεί για το «ανδραγάθημά μου», παρουσία και των άλλων καθηγητών που είχαν συνέλθει προκειμένου να μας τιμωρήσουν με αποβολή.

Ο διάλογος που παραθέτω πραγματοποιήθηκε στο γραφείο του Γυμνασιάρχη και παρουσία και των περισσότερων καθηγητών του σχολείου (όπως μου τον μετέφερε παρευρισκομένη καθηγήτριά μου αργότερα).

Ο Γυμνασιάρχης: Σας κάλεσα εδώ (απευθυνόμενος στη Γιαγιά μου) για να σας ενημερώσω ότι ο εγγονός σας έκανε φασαρία στην τάξη κλπ.

Η Γιαγιά μου: Να λάβετε υπόψη σας, κύριε Γυμνασιάρχη, ότι μπορεί να έγιναν έτσι τα πράγματα άλλα δώστε τόπο στην οργή, παιδιά είναι ... Εσείς στην ηλικία τους δεν κάνετε καμιά αταξία στο σπίτι σας ή στο σχολείο;

Ο Γυμνασιάρχης: Όχι.

Η Γιαγιά μου: Εγώ είμαι μια αγράμματη γυναίκα χωριάτισσα. Αν εσείς, που έχετε τελειώσει πανεπιστήμιο, μου λέτε τέτοια πράγματα, δεν είσατε ποτέ παιδάκι ούτε νέος αλλά γεννηθήκατε γέρος και γέρος θα είσατε σε όλη τη ζωή σας.

Ο Γυμνασιάρχης έμεινε άφωνος και αιφνιδιασμένος με την τελευταία της απάντηση (που δεν την περίμενε) και μουνδιασμένος την ευχαρίστησε που πήγε στο σχολείο. Εννοείται ότι εμείς γλυτώσαμε την αποβολή.

Να είναι πάντα ελαφρύ το Ξηροκαμπίτικο χρώμα που σκεπάζει τη Γιαγιά.

Ηλία Δ. Αποστολάκου

Στα χρόνια της Τουρκιάς

Πριν από κάποια χρόνια που είχα σμίξει τα πρόβατα με αυτά του Βασίλη Π. Κονίδη στη Βαρβάρα του Ταυγέτου, ο Βασίλης Κονίδης, Μπαρμπα-Βασιλάκη τονε φωνάζαμε εμείς οι μικρότεροι, μου διηγήθηκε την παρακάτω ιστορία. Τον καιρό της Τουρκιάς οι Κουμουστιώτες σπάνια κατεβαίνανε στον κάμπο. Δεν θέλανε να έχουν νιτερέσια με τους Τούρκους, Κάποτε δύο Κουμουστιώτες τυροκομάγανε στου Πουλιού τη Βρύση. Να' σου μπροστά τους τρεις Τούρκοι. Χαιρετίσανε και κάτσανε κάτω να ξεκουραστούνε. Στο χαρανί έβραζε το γάλα να γίνει τυρί. Ήτανε ώρα που έδενε η μυτζήθρα. Πώς να βάλει όμως ο Κουμουστιώτης την κεψέ να πάρει την μυτζήθρα, χωρίς να σταυρώσει το χαρανί; Έπρεπε να δώσει στους Τούρκους να φάνε. Τι να κάνει; Να μη σταυρώσει το χαρανί; Δε γινόταν. Του 'ρθε μια ιδέα. Λέει στους Τούρκους: Από πού θέλετε, αφέντες μου, να σας βάλω μυτζήθρα; Από τούτη την πλευρά, την άλλη, την παράλλη; Κάνοντας με την κεψέ το σήμα του σταυρού, χωρίς να καταλάβουν τίποτα αυτοί. Οι Τούρκοι απάντησαν: Βάλε απ' όπου να' ναι. Έχοντας κάνει, ανυποψίαστα για τους Τούρκους, το σημείο του σταυρού, τους έβαλε σε ένα ξύλινο πιάτο μυτζήθρα. Έφαγαν αυτοί, χόρτασαν, χαιρέτησαν κι έφυγαν.

Για να επιβιώσεις τα δύστυχα εκείνα χρόνια, έπρεπε να σου κόβει, αλλιώς ήσουνα χαμένος.

Χαρίλαου Ν. Σταρόγιαννη

Ιστορίες μέσα στον χρόνο

Εγεννήθηκε ακριβώς το 1900. Πρόκειται για τον Ηλία Α. του Κ. Μεγαλώνοντας στο χωριό του, το Παλιοχώρι, έδειχνε ότι ήταν όχι μόνο ένας δυνατός, θαρραλέος και έξυπνος νέος αλλά και πολύ ωραίος. Η ιστορία που γράφω είναι από διήγησή του.

Το 1918 εκλήθη από την Μητέρα Πατρίδα να προσφέρει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις που θα διαρκούσαν δύο χρόνια. Ο χρόνος περνούσε γρήγορα και ο Ηλίας άρχισε να μετρά μέρες και να είναι όλο χαρά που θα επέστρεφε στο χωριό του, κοντά στους γονείς και τα αδέρφια του, αλλά λογάριαζε χωρίς τον ξενοδόχο, που λέει ο σοφός λαός. Άρχισε η επιστράτευση για την Μικρά Ασία και, αντί να επιστρέψει στο χωριό του, βρέθηκε σε πόλεμο. Πολέμησε γενναία τους Τούρκους, φθάνοντας με το τάγμα του μέχρι τον Σαγγάριο ποταμό. Τα αποτελέσματα τα γνωρίζουμε όλοι μας από την ιστορία. Από την στιγμή εκείνη τα γεγονότα πήραν αντίθετη φορά και άρχισε η άτακτη οπισθοχώρηση του ελληνικού στρατού. Ο Ηλίας ήταν στην απρόσμενη και δύσκολη αυτή επιστροφή. Βρισκόμενος μαζί με άλλους Έλληνες στρατιώτες συνελήφθη από τον τουρκικό όγλο της περιοχής. Τους ετοιμάζαν για εκτέλεση. Ευτυχώς όμως Γάλλοι στρατιώτες τους απαγκίστρωσαν με τα όπλα τους από τους αλαλάζοντες Τούρκους και τους οδήγησαν στα Γαλλικά πλοία, τα οποία ήταν αγκυροβολημένα στον κόλπο της Σμύρνης. Έμεινε στο πλοίο μέχρι τέλους της καταστροφής της πόλης. Από την Σμύρνη μαζί με τους άλλους Έλληνες στρατιώτες μεταφέρεται με τον Γαλλικό στόλο στον Λίβανο. Μεγάλη χαρά που σώθηκε αλλά συνάμα και αγωνία για το τι θα του συμβεί στην χώρα αυτή. Ο Λίβανος την εποχή αυτή ήταν υπό την κυριαρχία της Γαλλίας. Εκεί προσέφεραν για μεγάλο χρονικό διάστημα τις υπηρεσίες τους στον γαλλικό στρατό που τους έσωσε την ζωή, ώσπου κάποια μέρα άρχισε η χαρούμενη επιστροφή στον Πειραιά.

Τελικά, έφθασε στο χωριό του ύστερα από έξι σχεδόν χρόνια. Βρέθηκε άνοιξη στο Παλιοχώρι. Πλησίαζαν οι Απόκριες. Ο Ηλίας εκείνο το βράδυ της Αποκριάς μπροστά στην φωτιά, πλήρης από χαρά και ευτυχία, έσυρε πρώτος τον χορό. Η νύχτα περνούσε και ο Ηλίας ακούρατος δεν ήθελε να αποχωριστεί τον χορό. Ένωθε σαν πουλάκι. Δεν πατούσε στην γη. Ήθελε να βγάλει το άχτι του για όσα του συνέβησαν. Εκεί στον χορό και με το λαμπερό φως της μεγάλης φωτιάς τον ξεχώρισε από όλους τους άλλους νέους ως πιο ωραίο και πολύ χορευταρά κάποια γυναίκα και του πρότεινε την άλλη μέρα να τον παντρέψει με την αδερφή της.

Έτσι, βρέθηκε σώγαμπρος σε διπλανό χωριό αλλά η τύχη δεν του χαμογέλασε. Λόγω ασθενειών της εποχής εκείνης έχασε την γυναίκα του και το παιδί που είχαν αποκτήσει. Όταν συνήλθε από όλα αυτά τα δυσάρεστα, ξαναπαντρεύτηκε στο ίδιο χωριό αλλά ακολουθούν και πάλι παρόμοια γεγονότα. Από κάποια νέα ασθένεια έχασε και την δεύτερη σύζυγό του. Πολύ λυπημένος επιστρέφει στο χωριό του μαζί με το μικρό παιδάκι από τον δεύτερο γάμο. Στο Παλιοχώρι ξαναπαντρεύεται για Τρίτη φορά την Αφροδίτη, η οποία ήταν κατά πέντε χρόνια μεγαλύτερή του. Μαζί της απέκτησε ακόμη δύο παιδιά.

Ο Ηλίας, όπως δείχνουν τα συμβαίνοντα, επειδή έζησε για αρκετά χρόνια σε μουσουλμανικές χώρες, είδε και έμαθε πολλά περί πολυγαμίας. Εγκαταλείπει την τρίτη γυναίκα του με τρία παιδιά και συνδέεται με μια νεαρά αυτήν την φορά από άλλο χωριό και εγκαθίσταται μαζί της στον οικισμό Τζανναίικα, βόρεια των Καμινίων. Μαζί της αποκτά ένα αγοράκι εκτός γάμου. Οι κάτοικοι της περιοχής την αποκαλούσαν

«MOROZA». Έτσι ονομάζεται η γυναίκα εκείνη που παίρνει την θέση μιας άλλης κανονικά παντρεμένης με θρησκευτικό γάμο γυναίκας. Η «MOROZA», βλέποντας ότι ο σύντροφός της δεν μπορεί να τελέσει τέταρτο θρησκευτικό γάμο και νοιώθοντας ότι την είχε εξαπατήσει, εγκαταλείπει νύχτα τον Ηλία και, για να τον εκδικηθεί, του άφησε και το μωρό.

Τώρα ο Ηλίας, στην δύσκολη αυτή θέση που βρέθηκε, σκέφθηκε ότι μόνο η τρίτη γυναίκα του μπορεί να τον σώσει. Κοίμισε το μικρό και ανεβαίνει νύχτα στο Παλιοχώρι, γονατίζει μπροστά στην Αφροδίτη και της λέει ότι έδωσε την σύντροφό του, της ζητά να τον συγχωρέσει και να του δώσει μια νέα ευκαιρία, υποσχόμενος πλέον ότι θα είναι φρόνιμος μαζί της. Πράγματι, του δίνεται η ευκαιρία που ζητούσε από την τρίτη γυναίκα του, η καμμένη είχε τρία παιδιά να μεγαλώσει. Την επομένη ημέρα αργά το απόγευμα, τραβώντας από το σκοινί το γαϊδουράκι του και φορτωμένο με δύο μεγάλες κόφες, έφθασε στο Παλιοχώρι. Στην μία κόφα είχε την δική του πραγματεία και στην άλλη του μωρού, το οποίο κοιμόταν μέσα σε αυτήν. Και οι δύο κόφες ήταν σκεπασμένες με σεντονάκια. Οι γείτονες, βλέποντας την επιστροφή του παραστρατημένου, έτρεξαν να δουν τι συμβαίνει. Μάλιστα προθυμοποιήθηκαν να ξεφορτώσουν τις κόφες από το γαϊδουράκι. Κάποιοι πρόλαβαν να ξεφορτώσουν πρώτα από αυτήν την πλευρά που ήταν μέσα το μωρό. Ο Ηλίας, φοβούμενος μην ξυπνήσει το μωρό, τους λέει: «σιγά τα γυαλικά». Δεν είχε πει στην γυναίκα του ότι θα έφερνε και το εξώγαμο. Ήθελε να το πάει μέσα στο σπίτι κρυφά ώστε να την φέρει προ τετελεσμένων. Η Αφροδίτη, που ήταν πραγματική ψυχούλα, όχι μόνο δέχτηκε το μωρό αλλά το μεγάλωσε και αυτό σαν να ήταν δικό της.

Η φράση αυτή «σιγά τα γυαλικά» λέγεται από τους Παλιοχωρίτες από τότε μέχρι σήμερα. Ο Ηλίας έκτοτε έγινε τέλειος και φρόνιμος οικογενειάρχης. Σε μεγάλη ηλικία έγινε και εκκλησιαστικός επίτροπος του χωριού, ώστε οι συγχωριανοί του να τον αποκαλούν Σωφρόνιο. Όταν ήταν υπερήλικας και η γυναίκα του είχε πεθάνει και τα παιδιά του ήταν μετανάστες στον Καναδά, τον παρέλαβαν να τον φροντίσουν συγγενείς του από τα Αλέσια Σπάρτης. Πέθανε το 1989 και εκηδέυθη στο κοιμητήριο της περιοχής αυτής.

Σταύρου Γ. Ρηγάκου

Επιτάφιος στη Γόλα το 1947

Στη Γόλα τα άσχημα εκείνα χρόνια είχε καιρό να τελεστεί η λειτουργία του Επιταφίου. Το 1947 αρκετοί Γορανίτες, ένοπλοι και μη, μαζεύτηκαν στο μοναστήρι, στόλισαν τον Επιτάφιο με λουλούδια και ξεκίνησε η λειτουργία. Κατά την περιφορά του Επιταφίου έφτασαν, όπως συνηθίζονταν και παλαιότερα, μέχρι του Κεφαλάκου την Αγκοριτσά (κοντά στο σημείο που στρίβει σήμερα ο δρόμος για το ξενοδοχείο Φάρις). Σε εκείνο το σημείο, ενώ η πομπή έπρεπε να πάρει τον δρόμο της επιστροφής για το μοναστήρι, κάποιοι ένοπλοι είπαν στον ιερέα: Να προχωρήσουμε, να τον σμίξουμε με τον Επιτάφιο των Γοράνων. Εκείνος, κουρασμένος και αντιλαμβανόμενος ότι μια τέτοια ενέργεια θα είναι χρονοβόρα και κοπιαστική, τους απάντησε: Ό,τι ήταν να πω το είπα. Πάρτε τον και πηγαίνετέ τον όπου θέλετε. Αρκεί να τον φέρετε πίσω. Εκείνοι, μετά την απάντηση του ιερέα, το ξανασκέφτηκαν και αποφάσισαν να πάρουν τον δρόμο πίσω προς τη Γόλα.

Παναγιώτη Χ. Καλότουχου
Η πόρτα του χωριού μου

Ούτε που θυμάμαι πότε ακριβώς την πρωτοπρόσεξα· οπωσδήποτε θα ήταν στις πρώτες τάξεις του δημοτικού. Δεν ήταν κάποια πόρτα μεγάλου αρχοντικού, εγώ δεν καταλάβαινα τότε από κλασική ομορφιά. Μια πόρτα που έκλεινε τον μπαζέ του νονού μου ήταν. Σκουριασμένη λαμαρίνα με πολλές τρύπες, περτσινωτή.

Δεν ήταν μεγάλη, ίσα με το μπόι μου. Στηριζόταν σε δυό μεγάλους –γυρισμένους σε καμίνι- μεντεσέδες. Καθόμουν και την χάζευα, προσπαθώντας να καταλάβω από τι μηχανήμα είχαν βγάλει αυτήν την λαμαρίνα. Φανταζόμουν πως μια τέτοια λαμαρίνα θα μπορούσε να είναι από φορτηγό της Κατοχής και οι τρύπες να ήταν από σφαίρες. Πάλι δεν ταίριαζαν και τα πρόσθετα περτσινωμένα κομμάτια. Ούτε που τόλμησα ποτέ να ρωτήσω κάποιον μεγάλο να μου λύσει την απορία.

Την βλέπω ακόμα και σήμερα αυτήν την πόρτα· ίδια και απαράλλαχτη. Το ίδιο σκουριασμένη, με τις τρύπες της και τους μεντεσέδες της. Μετά από πενήντα και βάλε χρόνια δεν άλλαξε καθόλου. Στέκεται και φυλάει τις ελιές τώρα. Ο μπαζές ξεράθηκε. Μόνο που μου φαίνεται λίγο πιο κοντή τώρα. Ακόμα και σήμερα όμως δεν έχω λύσει αυτό το μυστήριο· από πού πήραν αυτήν την λαμαρίνα; Ποιος τέλος πάντων έφτιαξε αυτήν την πρόχειρη πόρτα που κοντεύει αιώνας τώρα και στέκεται άλιωτη στους καιρούς; Είναι ένα μυστήριο που δεν θα μπορέσω να λύσω πλέον. Όμως ας είναι καλά αυτή η πορτούλα, ένα σταθερό σημάδι να μου θυμίζει από πού πέρασα. Ας ζήσει για άλλα εκατό χρόνια να θυμίζει και στα σημερινά πιτσιρικάκια της γειτονιάς μου από πού πέρασαν.

Αθήναι, 12 Μαΐου 2016

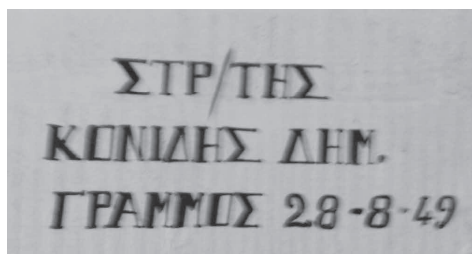

Γεωργίου Χ. Κονίδη
Στρ/της
Κονίδης Δημ.
Γράμμας 28-8-49

Ο Δημήτριος Κονίδης του Γεωργίου (αδερφός του πατέρα μου) γεννήθηκε στην Κουμουστά το 1926. Κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου κλήθηκε να υπηρετήσει τη θητεία του. Κάποια στιγμή το καλοκαίρι του 1949 πήρε άδεια και επισκέφτηκε το χωριό του. Όταν τελείωσε η άδειά του και έπρεπε να επιστρέψει στην μονάδα του, πέρασε από το σπίτι μας στα Λιακαίικα. Μικρό παιδάκι ήμουν τότε (είμαι γεννημένος τον Αύγουστο του 1946). Έχει όμως αποτυπωθεί έντονα στη μνήμη μου η τελευταία φορά που τον είδα. Φορούσε τα στρατιωτικά του ρούχα. Με πλησίασε, με πήρε αγκαλιά και μου έδωσε μια καραμέλα. Στη συνέχεια με άφησε κάτω, πήρε το στρατιωτικό σακίδιό του και έφυγε. Ήταν η τελευταία φορά που τον είδαμε.

Έλαβε μέρος στις τελευταίες μάχες του Εθνικού Στρατού κατά του Δημοκρατικού Στρατού. Σκοτώθηκε στο Γράμμο στις 28 Αυγούστου 1949, μία ημέρα πριν από τον τερματισμό των συγκρούσεων. Σύμφωνα με μαρτυρία του τότε λοχαγού του Κωνσταντίνου Λ. Κοτσώνη, μετέπειτα ταξίαρχου ε.α. και προέδρου της Εταιρείας Πελοποννησιακών Σπουδών, ο Δημήτριος Κονίδης ήταν ένας στρατιώτης μάλαμα, ο οποίος ήταν πάντοτε πρόθυμος να αναλάβει την πιο δύσκολη αποστολή. Έτσι και τότε, μετά το τέλος της μάχης εκείνης της ημέρας, προσφέρθηκε να συμμετάσχει σε αναγνωριστική αποστολή. Σκοτώθηκε από πυρά τραυματισμένου στρατιώτη του Δημοκρατικού Στρατού. Λίγα χρόνια πριν, κατεβάζοντας τα πρόβατα από τον Ταΰγετο, είχε γλυτώσει από όλμο που έσκασε δίπλα του.

Στο στρατιωτικό οστεοφυλάκιο

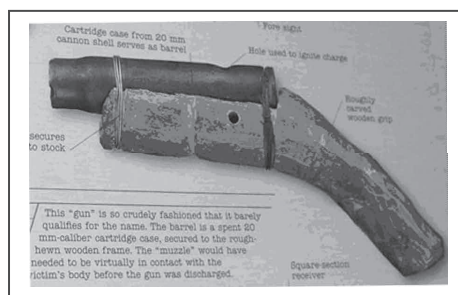
Το πλήγμα υπήρξε βαρύ για την οικογένειά μου. Με τα αδέρφια μου ξενιτεντήκαμε νωρίς για τον Καναδά. Πάντοτε όμως είχαμε στο νου μας το χαμένο θείο

μας. Το είχα τάμα ζωής να πάω να βρω τον τάφο του, αν υπήρχε. Φέτος, μετά από τόσα χρόνια, με αξίωσε ο θεός και έκανα το τάμα μου. Πήγα στην Καστοριά και από το ξενοδοχείο μού είπαν να απευθυνθώ στην τοπική μονάδα του στρατού. Πράγματι, ένας λοχίας με πήγε στο στρατιωτικό νεκροταφείο της πόλης, όπου είναι θαμμένοι οι νεκροί του Εθνικού Στρατού στις επιχειρήσεις του 1949. Μεγάλη συγκίνηση ένωσα όταν τελικά είδα ότι υπάρχει εκεί ο τάφος του θείου μου. Στο χώρο του νεκροταφείου υπάρχει και ένα μασωλείο/οστεοφυλάκιο. Στη μία πλευρά του είναι γραμμένα τα ονόματα των πεσόντων αναγνωρισμένων στρατιωτών και στην άλλη πλευρά του οι πεσόντες που δεν έχουν αναγνωριστεί. Ο λοχίας που με βοήθησε μου είπε ότι κάθε Ψυχοσάββατο τελείται μνημόσυνο για τους πεσόντες.

Εκ της Φάριδος

Τα Κυπριακά ΣπιρτοΚούμπουρα

Στο τεύχος 60 (Ιούλιος 2014) της εφημερίδας μας δημοσιεύτηκε ένα σημείωμα για τις Κουμπούρες (που έχουν απομείνει στην περιοχή μας από το 1821) και τα ΣπιρτοΚούμπουρα (που κατασκεύαζαν και «έριχναν» στις εθνικές γιορτές οι μαθητές των χωριών μας έως και πριν λίγα χρόνια). Ένα από αυτά φαίνεται στην παρακάτω φωτογραφία αριστερά. Στο σημείωμα αναφερόταν ότι παρόλο που παρόμοια υποκατάστατα της κουμπούρας έχουν στο παρελθόν κατασκευαστεί και σε άλλες περιοχές, το όνομα «σπιρτοκούμπουρο» δεν έχει αναφερθεί σε καμία άλλη περιοχή.

Στην παραπάνω δεξιά φωτογραφία φαίνεται –όπως διασώζεται– ένα «σπιρτοκούμπουρο» που κατασκεύαζαν με τον ίδιο –ακριβώς– με εμάς τρόπο οι Κύπριοι και το χρησιμοποιούσαν κατά την αγγλική κατοχή του νησιού τους. Το ονόμαζαν «κυπριακό πιστόλι» και τοποθετούσαν στο εσωτερικό του κάλυκα, εκτός από πυρίτιδα, και μικρά μεταλλικά σφαιρίδια.

Η εορτή και το πανηγύρι των Ανωγείων

Παρασκευή του Πάσχα. Ημέρα αναστάσιμη, ημέρα χαράς. Αυτή η ημέρα είναι αφιερωμένη στη μητέρα του Κυρίου μας και κατά χάριν μητέρα μας, την Παναγία. Γιορτάζει η Ζωοδόχος Πηγή. Στην περιοχή μας πολλοί ναοί και πολλά μοναστήρια είναι αφιερωμένα στην Παναγιά και πανηγυρίζουν αυτή την ημέρα, όπως και η ιερά μονή Καταφυγιώτισσας στα Ανώγεια. Η παράδοση λέει πως η Παναγιά μας με θαυμαστό τρόπο υπέδειξε τον τόπο της κατασκευής της μονής της, στον απόκρημνο και απότομο βράχο στο φαράγγι του ποταμού Κάκαρη. Απόμερο και δύσβατο, υπήρξε σωτήριο καταφύγιο για τους κατατρεγμένους των πολέμων, ενώ σήμερα καταφύγιο πνευματικό για κάθε πονεμένο. Απερίγραπτος είναι ο σεβασμός και η αγάπη, που τρέφουν οι Ανωγιάτες προς το πρόσωπο της προστάτιδας τους και κάθε χρόνο τιμούν με ιδιαίτερη ευλάβεια τη μνήμη της.

Αυτή την ημέρα γιόρταζαν τα Ανώγεια και διοργάνωναν το παραδοσιακό πανηγύρι τους. Το γλέντι άρχιζε επίσημα το απόγευμα της Παρασκευής, αν και μπορούμε να πούμε πως άρχιζε ανεπίσημα το πρωί μετά το τέλος της Θείας Λειτουργίας, αφού στο προαύλιο σερβιρόταν πλούσιος μεζές και άφθονο κρασί. Το πανηγύρι μέχρι το 1950 διοργανωνόταν από τα μαγαζιά της πλατείας του χωριού, ενώ έπειτα για λίγα μόνο χρόνια από τον σύλλογο Αγροτοπαίδων του χωριού. Ύστερα τα ηνία της διοργάνωσης τα πήρε το Δημοτικό Σχολείο Ανωγείων με διοργανωτή τον δάσκαλο Ηλία Γ. Λαμπράκο. Τη μουσική την αναλάμβαναν οι καλύτερες ορχήστρες της περιοχής και αρκετές ήταν οι φορές που η ορχήστρα του ΚΕΕΜ Σπάρτης έπαιζε στο γλέντι.

Το πανηγύρι γινόταν έως το 1972 και ύστερα έπαυσε. Το 1980 έγινε προσπάθεια να αναβιώσει στις 21 του Μάη, εορτή του Αγίου Κωνσταντίνου. Από το 1981 πραγματοποιήθηκε στις 15 του Αυγούστου, ημέρα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, λόγω του άστατου και απρόβλεπτου καιρού που επικρατούσε την Παρασκευή της Λαμπρής, που πολλές φορές ματαίωνε ή διέκοπτε το γλέντι.

Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφέρουμε πως το σερβίρισμα του φαγητού γινόταν με γκαρσόνια, ενώ από το 1986 άλλαξε σε ατομικό σερβίρισμα. Οι Ανωγιάτες ήταν οι πρώτοι που το εφάρμοσαν από τα υπόλοιπα χωριά της περιοχής με ιδέα του Βασιλείου Ανδρούτσου. Επίσης, μία από τις δυσκολίες της διοργάνωσης ήταν η συλλογή των τραπέζιων. Δεν ήταν πολύ εύκολο να συλλέξουν τον απαιτούμενο αριθμό για να γίνει το γλέντι, έτσι τα προμηθεύονταν από διάφορους ιδιώτες, από κέντρα, από συλλόγους, αλλά ακόμα από όλο το χωριό και πάντα πρόθυμοι οι Ανωγιάτες έδιναν τα τραπέζια και τις καρέκλες τους για τις ανάγκες του γλεντιού.

Το 1988 το πανηγύρι μεταφέρθηκε στον προαύλιο χώρο του Αγροτικού Συνεταιρισμού του χωριού, που από τότε μέχρι σήμερα είναι το ιδανικό μέρος για να φιλοξενήσει το πανηγύρι, αφού στην πλατεία δημιουργούταν πρόβλημα με τα λεωφορεία, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να ετοιμαστεί το πανηγύρι στην ώρα του.

Σήμερα τη διοργάνωση του γλεντιού έχει αναλάβει η αθλητική ομάδα του χωριού Δόξα Ανωγείων, που συνεχίζει επάξια και με ζήλο την πολύχρονη παράδοση. Οι Ανωγιάτες γλεντούσαν και εξακολουθούν να γλεντούν με την καρδιά τους, πίνοντας το κρασί και την μπύρα τους, χορεύοντας και τρώγοντας την εκλεκτή μπουζοπούλα, ενώ πολλοί είναι αυτοί που καταφέρνουν και μένουν μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες.

Τέλος, το πανηγύρι των Ανωγείων θα συνεχίζει να γίνεται, εφόσον το επιτρέψει ο Θεός και η Παναγιά, όσο θα υπάρχουν τα νέα παιδιά του χωριού που να νοιάζονται για το χωριό και την παράδοση και όσο θα υπάρχουν οι Ανωγειάτες που θα αγαπούν, θα στηρίζουν και δεν θα εγκαταλείπουν τον τόπο τους.

Οι πληροφορίες για το παρόν δημοσίευμα αντλήθηκαν από δύο βιβλία, Ηλία Γ. Λαμπράκου, *Ανώγεια – Σημειώσεις μιας ζωής*, Εκδόσεις Λογότυπος, χ. χ., σσ. 37-38 και Παναγιώτας Τσομώκου - Χατζηγεωργίου, *Ιερά Μονή Καταφυγιάτισσας Ανωγείων Λακωνίας*, Αθήνα 1999, σ. 19, και από πολλούς συγχωριανούς μου, τους οποίους ευχαριστώ από τα βάθη της καρδιάς μου.

Η πλατεία των Ανωγείων. Η φωτογραφία τραβήχτηκε από τον Σταύρο Κοτταρά του Γεωργίου τη δεκαετία του 1960. Το πανηγύρι τότε γινόταν την Παρασκευή του Πάσχα. Εκείνη την ημέρα είχε κρύο, καθώς βλέπουμε αυτούς που είναι στη φωτογραφία να φορούν παλτό. Η φωτογραφία τραβήχτηκε πριν από την έναρξη του γλεντιού.

Ιωάννας Εξαρχάκου - Ρηγάκου

Πληρωμένη απάντηση

Γύρω στη δεκαετία του 1960 δύο ξαδέρφια ζούσαν στους Γοράνους. Ο ένας είχε πέντε γιους και ο άλλος τρεις κόρες. Στο τέλος Μάη είχαν γίνει τα κεράσια στην Πέρα Μεριά. Τα παιδιά, ως συνήθως, με τις γίδες στα χωράφια. Τα χτήματα γειτονικά. Το βράδυ στο μαγαζί λέει ο ένας πατέρας στον άλλο:

- Μάζεψε κείνες τις αλεπούδες σου (κόρες), δε μου αφήσανε κεράσι για κεράσι.
- Μπααα, απαντά ο άλλος, περίσσεψαν από τους λύκους (γιους) να φάνε και οι αλεπούδες;

Μαρία Θ. Καλκάνη-Σπυροπούλου

Άνθρωποι που άφησαν έργο και δε θέλουμε να ξεχαστούν – η Ουρανία Κουμουτσίδου-Φραγκή

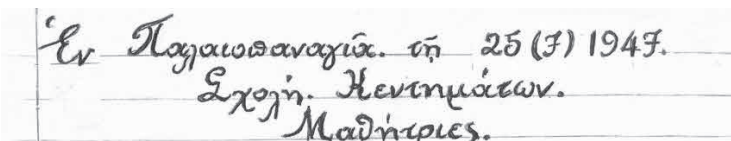
Η Ουρανία Κουμουτσίδου-Φραγκή, σύζυγος Παντελή, ήταν μια καταπληκτική κεντήστρα και δασκάλα του κεντήματος σε άσπρο λινό. Παρέδιδε από το έτος 1946 έως και το έτος 1952, τουλάχιστον, μαθήματα στην ευρύτερη περιοχή μας: στο Ξηροκάμπι, στην Παλαιοπαναγιά, στα Καμίνια, στο Δαφνί, ακόμη και στο Καστόρι Λακωνίας.

Η Ουρανία έκανε έργο εκπαιδευτικό και κοινωνικό, αφού «έβγαλε» κυριολεκτικά από το σπίτι τους πολλές κοπέλες, αλλά και μεγαλύτερες γυναίκες, σε εποχές που δεν είχαν το λόγο και την άδεια να το κάνουν. Τους έδωσε την ευκαιρία να γίνουν μαθήτριες και φίλες, να γελούν και να διασκεδάζουν έξω από το σπίτι, να ανταλλάσσουν σκέψεις, συνταγές. Οι νέες αυτές και μετέπειτα γιαγιάδες μας, μητέρες μας, θείες μας, γειτόνισσές μας, είχαν επίσης την ευκαιρία να κεντήσουν τα προικιά τους μόνες τους. Τα κεντήματα που έκαναν τα έχουμε ακόμη κι εμείς στα σπίτια μας και τα χρησιμοποιούμε σχεδόν άθικτα, λες και τα φύλαγαν για εμάς.

Η «θεια-Ουρανία», όμως, εκτός από πρωτοπόρος και δημιουργική γυναίκα ήταν επίσης μια καλή γυναίκα.. Στο πρόσωπό της διέκρινε κανείς αγωγή, ευγένεια και αξιοπρέπεια. Χαρακτηριστικό της, επίσης, ήταν η νοικοκυροσύνη της, παρά τα λίγα μέσα που διέθετε στο σπίτι της που ήταν δίπλα στην εκκλησία του χωριού μας, την Αγια-Τριάδα.

Για πολλά χρόνια έζησε χωριστά από τον άντρα της, ο οποίος ήταν μετανάστης στον Καναδά, λόγω της άρρωστης μητέρας της, Σταυρούλας Κουμουτσίδου (με καταγωγή από τους Γοράνους) που δεν ήθελε να αφήσει μόνη. Όταν η μητέρα της απεβίωσε, τότε μόνο η Ουρανία πήγε στον Καναδά, στον άντρα της. Μετά από κάποια χρόνια απεβίωσε εκεί.

Σε τετράδιά της –ειδικότερα στο «τετράδιο κεντημάτων»- βρέθηκαν καλλιγραφημένα και με μεγάλη τάξη τα ονόματα των μαθητριών της, για κάθε έτος και χωριό, τα οποία παραθέτω, κρατώντας τη σειρά καταγραφής τους και τον τρόπο γραφής τους.

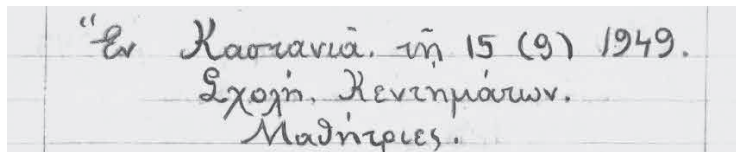
Έν Παλαιοπαναγιά. τῆ 25 (3) 1947.
Έχρη. Κεντημάτων.
Μαθήτριες.

Παλαιοπαναγιά, 25/7/1947: Ποτίτσα Β. Γιαλελή, Μαρία Δ. Πουλάκου, Μαρία Η. Διαμαντάκου, Βούλα Γ. Αναστασάκου, Βούλα Σ. Τσαγκάρη, Αγγελική Α. Τσαγκάρη, Αννιώ Α. Τσανέτου, Ασπασία Γ. Ταμπάκη, Βούλα Γ. Περεντέση, Μαρία Χ. Αδαμάκου, Βούλα Η. Καρκαμπάση, Δημητρούλα Κ. Πλαηνού, Ποτίτσα Δ. Μακρικώστα, Ευγενία Π. Χαντζάκου, Ερμιόνη Γ. Χαντζάκου, Ευρύκλεια Κ. Σαραντάκου, Ρήνα Ε. Νιάτσου, Αικατερίνη Λ. Ξερούλη, Μαρία Α. Καραχανίδου, Τασία Ν. Μπέκελη, Βασιλική Ν. Σπυριδάκου, Κική Ι. Σπυριδάκου, Μιλιώ Γ. Αποστολάκου, Βούλα Γ. Σμηρνιού.

Παλαιοπαναγιά, 7/2/1949: Βούλα Π. Νικολακάκου, Μαρία Α. Αλέξη, Κική Β. Κιούση, Βασιλική Α. Φουντούκη, Μαρίκα Γ. Κοκκολάκη, Αντωνία Η. Στούμπου, Βούλα Γ. Μπακογιώργη, Ευανθία Η. Σαραντάκου, Δήμητρα Κ. Περεντέση, Τασία Ν.

Αναστασοπούλου, Ποτίτσα Γ. Γρηγοριάδη, Βάσω Π. Κουμουτσίδου, Πιπίνα Γ. Ταμπάκη, Ευανθία Π. Νικολακάκου.

Παλαιοπαναγιά, 6/7/1953: Ποτίτσα Β. Γκολέμη, Πότα Η. Κοντάκου, Αικατερίνη Γ. Καλογερά, Μαρία Π. Φουντούκη, Ποτούλα Η. Σπυριδάκου, Σοφία Α. Ερύμου, Ελένη Σ. Περεντέση, Ποτίτσα Γ. Σγουπάκου, Βασιλική Χ. Διαμαντάκου.

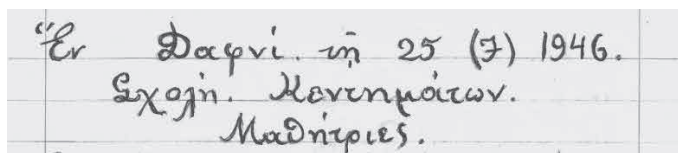

“En Καστανιά, τῆς 15 (9) 1949.
Σχογιή νενημιάων.
Μαθήτριες.

Καστανιά, 15/9/1949: Ρήνα Π. Τζαμούρη, Ευγενία Γ. Γεωργάτσου, Αθηνά Α. Γεωργαντά, Τασία Π. Τζινέρη, Νίτσα Π. Οικονομοπούλου, Ντίνα Ε. Μεκλή, Βάσω Σ. Πελεκάνου, Ελένη Γ. Καλκάνη, Τασία Π. Παπαδοπούλου, Τασία Ν. Ψυχόπαιδα, Πότα Χ. Κραμποβίτου, Κούλα Π. Οικονομοπούλου, Ελένη Γ. Οικονόμου.

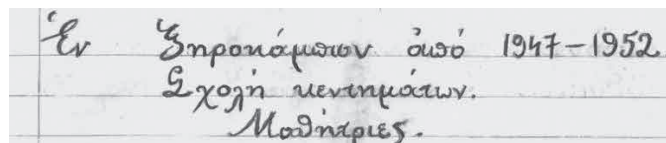
Καστανιά, 5/6/1950: Σταθούλα Χ. Κραμποβίτου, Ελένη Ν. Καλαβρυτινού, Κούλα Π. Μενίδου, Τασία Γ. Μανιάτου, Αμαλία Π. Ανδριανοπούλου, Νικολέτα Ν. Γενοβέζου.

Παλαιοπαναγιά, 22/3/1951: Ποτίτσα Χ. Καπάκου, Γεωργία Χ. Κουμουτσίδου, Φρωσίνη Κ. Καγάλη, Γαρυφαλλιά Α. Αποστολάκου, Βούλα Ι. Νιάτσου, Τασία Γ. Αναστασοπούλου, Ποτίτσα Σ. Στυλιανοπούλου, Πόπη Θ. Αναγνωστάκου.

“En Δαφνί, τῆς 25 (7) 1946.
Σχογιή νενημιάων.
Μαθήτριες.

Δαφνί, 25/7/1946: Βασιλική Κ. Παναγιωτακάκου, Ντίνα Γ. Τσαρούχα, Κατίνα Σ. Χαλούλου, Αρτεμισία Σ. Παναγιωτακάκου, Ρήνα Χ. Σαραντάκου, Σοφία Β. Ταλιάνη, Γεωργία Γ. Πετράκου, Γαρυφαλλιά Σ. Μανωλάκου, Λέτα Μ. Ταλιάνη, Τασία Π. Αναστασάκου, Ποτίτσα Α. Παναγιωτάκου, Βασιλική Π. Αναστασάκου, Ελένη Γ. Νικολοπούλου, Γεωργία Ι. Χαλούλου, Γεωργίτσα Δ. Κατσούλη, Φώτω Γ. Στρατάκου, Βούλα Ν. Χαλούλου, Βούλα Γ. Πετράκου, Γαρυφαλλιά Γορανίτου, Ποτίτσα Κ. Θεοδωρακάκου.

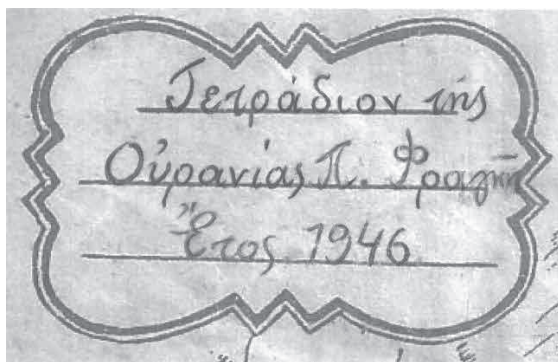

“En Ξηροκάμπος, ἀπό 1947-1952.
Σχογιή νενημιάων.
Μαθήτριες.

Ξηροκάμπος, 1947-1952: Μαρία Γ. Στρατάκου, Κατερίνη Χ. Κομνηνού, Γεωργία Ε. Βεργιρή, Βούλα Σ. Αθανασάκου, Ελένη Β. Πολίτου, Αγγέλα Α. Τσιργούτου, Ρήνα Μ. Ορφανάκου, Χρυσούλα Α. Φραγκή, Σοφία Π. Καλιανιώτου, Ρήνα Η. Κουμουτσίδου, Ελένη Χ. Κυριακοπούλου, Αφροδίτη Π. Φραγκή, Πόπη Η. Σταυράκου, Ποτίτσα Γ. Φραγκή, Δήμητρα Η. Φραγκή, Ποτίτσα Σ. Κατσουλάκου, Κική Ν.

Κούρταλη, Χρυσούλα Σ. Βενιτσανάκου, Ευθυμία Δ. Παναγάκου, Πολυτίμη Π. Βωρβή, Τούλα Μ. Θεοφιλοπούλου, Καλιόπη Π. Ορφανάκου, Αλέκα Β. Πετράκου, Αρτεμισία Μ. Μανδραπύλια, Ευτυχία Ε. Μανωλάκου, Βούλα Α. Ανδρεάκου, Ευγενία Α. Καλιανιώτου, Ευγενία Π. Λάσκαρη, Κασιανή Β. Βάγια, Ποτίτσα Π. Τσουπρακάκου, Αθηνά Γ. Χατζάκου, Αθηνά Σ. Παπαδάκου, Τούλα Π. Παπαδάκου, Βασιλική Ν. Δούκα, Πιπίτσα Ε. Μούτουλα, Ευθυμία Π. Κληρονόμου, Ρήνα Γ. Βλογιανίτου, Κική Κ. Λαμπροπούλου, Ελένη Κ. Φραγκή, Πόπη Η. Βαρούνη, Ευθυμία Γ. Τζιλιβερδή, Ευανθία Γ. Βρέτου, Ρήνα Α. Ορφανάκου, Ελένη Ι. Μαρτίνη, Βούλα Δ. Φεγγαρά, Νούλα Β. Καλλοϊδή, Κική Κ. Μιλόπετρα, Βασιλική Θ. Σωμή.

Εκτός από τα «τετράδια κεντημάτων» η Ουρανία κατέγραψε με την ίδια επιμέλεια και καλλιγραφία και «τετράδια γλυκισμάτων» με συνταγές.

Γεωργίου Ε. Καράμπελα

Σχετικά με το «κάψιμο» της Ζερμπίτσας

Πριν από λίγο καιρό έπεσε στα χέρια μου το βιβλίο του Κώστα Βογιουκλάκη «Η Εθνική Αντίσταση στη Λακωνία», Εκδ. Τροχαλία, Αθήνα 2000. Το ξεφύλλισα με ενδιαφέρον και αμέσως ήρθαν στον νου μου μνήμες ανεξίτηλες από τη σκληρή εκείνη εποχή. Γεννήθηκα το 1931 στα Καμίνια, όπου έζησα τα παιδικά μου χρόνια. Στις σελίδες 185-186 αναφέρει μια σειρά μοναστηριών, τα οποία υποστηρίζει ότι έκαμαν τα Τάγματα Ασφαλείας. Μεταξύ αυτών έχει και τη Ζερμπίτσα. Για τα υπόλοιπα μοναστήρια, που είναι και μακριά από τα Καμίνια, δεν ξέρω. Πάντως η Ζερμπίτσα, η οποία απέχει τέσσερα χιλιόμετρα περίπου από τα Καμίνια, δεν κάηκε. Εκεί ήμουν όλα εκείνα τα χρόνια και επισκέφτηκα το μοναστήρι κάμποσες φορές. Δεν το είδα καμένο. Και κανείς δεν ανέφερε κάτι τέτοιο. Αν είχε καεί το μοναστήρι, οι πρώτοι που θα το αντιλαμβανόμαστε ήμασταν εμείς οι Καμινιώτες. Ο συγγραφέας του βιβλίου είναι από την Λάγια της Μάνης, χωριό αρκετά μακριά από την περιοχή μας. Πιθανόν να μην γνωρίζει καλά την περιοχή μας και γι' αυτό να σφάλει. Δεν αναφέρει, άλλωστε, και από πού έλαβε τη σχετική πληροφορία.

Ιωάννη Γ. Παρηγόρη

5^ο Μουσικό Χοροστασιό «Πέτρος ο Πελοποννήσιος»

Από τις 14 έως τις 17 Ιουλίου 2016 θα πραγματοποιηθούν και φέτος στο Ξηροκάμπι Λακωνίας τα εργαστήρια ελληνικής μουσικής παράδοσης και χορού στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για το 5^ο Μουσικό Χοροστασιό «Πέτρος ο Πελοποννήσιος». Στα εργαστήρια ξεχωριστοί δάσκαλοι και μουσικοί θα διδάξουν παραδοσιακά όργανα, τραγούδι και χορό. Παράλληλα, θα μελετηθεί το μουσικό έργο του μεγάλου μελωδού της βυζαντινής μας μουσικής Πέτρου Πελοποννησίου, στον οποίον είναι αφιερωμένα τα εργαστήρια. Δύο συναυλίες στο Αμφιθέατρο του Ξηροκαμπίου θα πλαισιώσουν το τετραήμερο με τη σχολή βυζαντινής μουσικής της ιεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας την Παρασκευή 15 Ιουλίου και τους ΤΑΚΙΜ την Κυριακή 17 Ιουλίου. Μέσα από τις παράλληλες δράσεις οι μαθητές των εργαστηρίων θα γνωρίσουν την περιοχή μας και θα έρθουν σε επαφή με την παραδοσιακή οργανοποιία. Σκοπός μας είναι η προσπάθεια αυτή να συνεχιστεί και τη χειμερινή περίοδο, έτσι ώστε τα μαθήματα να προοδεύουν σταδιακά μέσα από μια μόνιμη σχέση δασκάλου μαθητή. Την επιμέλεια των εργαστηρίων έχει ο Χρίστος Τσιαμούλης. Διδάσκουν οι: Χάρης Λαμπράκης - Χρίστος Τσιαμούλης (θεωρία μακάμ), Νικόλας Παλαιολόγος (ούτι, ταμπουρά), Βαγγέλης Καρίπης (κρουστά), Κατερίνα Παπαδοπούλου (τραγούδι), Γεώργιος Μαρινάκης (βιολί), Σταυρούλα Δαλιάνη (κλέφτικα τραγούδια), Παναγιώτης Δημητρακόπουλος (κανονάκι), Θοδωής Τασούλας (κλαρίνο, φλογέρα), Στέλιος Κατσιάνης (λαούτο), Μαρία Θεοφανίδου (πολίτικο λαούτο/λάφτα), Χρίστος Θεολόγος (χοροί των Ελλήνων της Ανατολής). [www.filotexnosomilos.gr, fb: Παιδαγωγικός Φιλότεχνος Όμιλος Φάριδος, Μουσικό Χοροστασιό]

Βρασίδα Η. Γιαννόπουλου

Το πετροκάμαρο στο Ξηροκάμπι

Τούτο το γεφύρι το παλιό,
που στήθη πριν αιώνες,
δε φοβήθηκε στρατιές
ούτε και λεγεώνες.

Τα μάτια του είδαν πολλά,
απ' όσους το διαβήκαν
πολέμους, θανάτους και σκλαβιά
κι άλλα κακά το βρήκαν.

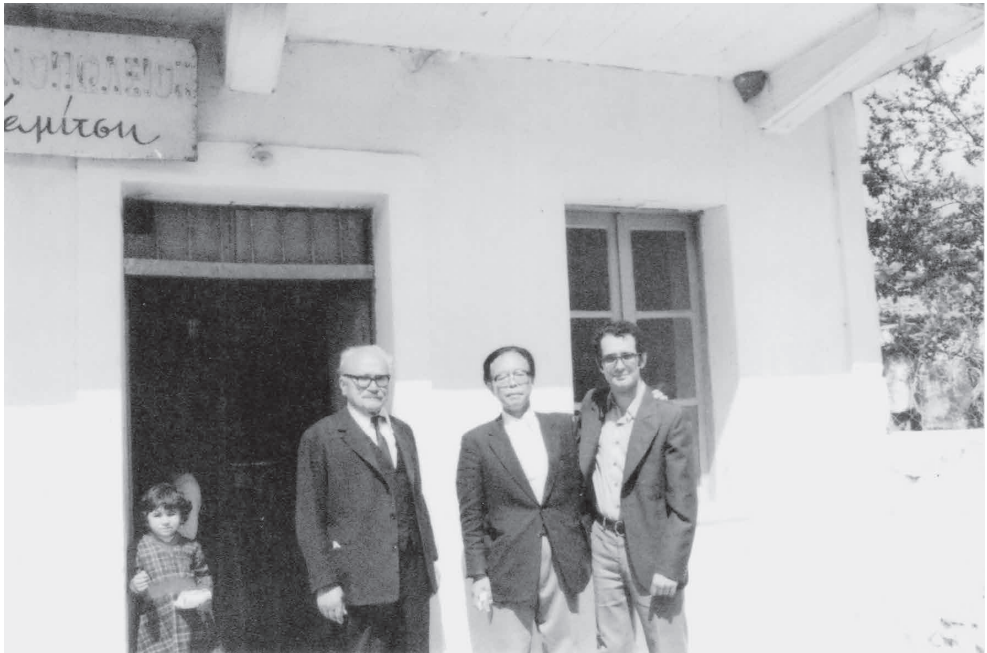
Πολλές φορές το διάβηκα,
σχολείο όταν φοιτούσα,
η ξενιτειά εάν δεν μ' έπαιρνε,
ακόμα θα περνούσα.

Καναδάς, 5/5/2014

Σταύρου Δ. Καμίτση
Ένα κουτούκι με ιστορία

«Εχθές το βράδυ είχαμε πάει στον Καραμπάτου στην Ποταμιά και είχε ένα κρασί διαμάντι». Αυτές τις λέξεις τις άκουγες συχνά στα στέκια των ανθρώπων από την Ποταμιά και τα γύρω χωριά –Ξηροκάμπι, Παλαιοπαναγιά, Καμίνια, Τραπεζοντή κ.τ.λ.– στις δεκαετίες του '60 και του '70. Πράγματι ο Καραμπάτος – Παναγιώτης Καμίτσης του Δημητρίου το πραγματικό του όνομα– είχε στην είσοδο της Ποταμιάς προς την πλατεία ένα οινοπαντοπωλείο που έμεινε ιστορικό· όχι μόνο για το καλό κρασί, αλλά και για τις ψητές τσίχλες που τότε αφθονούσαν, τις τηγανητές πατάτες στο τζάκι και τις παστολιές. Ακόμα κι οδηγοί των λεωφορείων στο βραδινό δρομολόγιο είχαν ειδοποιήσει τον μπαρμπα-Παναγιώτη να έχει έτοιμα τα σχετικά (τσίχλες, πατάτες κ.τ.λ.) και οι επιβάτες με προορισμό τη Σπάρτη ας περίμεναν!

Στην ταβέρνα αυτή, εκτός από τα εδέσματα και το καλό κρασί, τραβούσε τον κόσμο και η προσωπικότητα του ίδιου του Καραμπάτου. Πρόσχαρος με πηγαίο χιούμορ και βαθειά φιλοσοφία της ζωής άφησε εποχή. Πολύτεκνος –εννιά παιδιά εκ των οποίων το πρώτο ο πατέρας του γράφοντος– έδωσε μάχες σε πολλά μέτωπα κυριολεκτικά και μεταφορικά. Πολεμιστής στη Μικρασιατική Εκστρατεία, αντιμετώπιζε το θάνατο με μια δική του φιλοσοφία.

Μπροστά στο ταβερνάκι του Παναγιώτη Καμίτση (1980).

Από αριστερά: Παναγιώτης Καμίτσης, Τακούρο Ιβάτα (φίλος Ιάπωνας), Σταύρος Καμίτσης.

Στο ταβερνάκι αυτό άφησαν εποχή τα γλέντια και που γινόντουσαν τα Χριστούγεννα, τις Απόκριες με τους αυτοσχέδιους μασκαράδες, καθώς και το Πάσχα· αλλά το αποκορύφωμα του γλεντιού ήτανε ανήμερα της Παναγίας (15 Αυγούστου)

μετά τη λειτουργία. Εκεί γινότανε το πρώτο πανηγύρι. Όλο το χωριό σχεδόν αλλά και άνθρωποι γειτονικών χωριών περνούσαν από το κουτούκι του μπαρμπα-Παναγιώτη για να δοκιμάσουν στη λαδόκολλα το ψητό αρνί ή το κατσίκι με πατάτες που μόλις είχε βγει από το φούρνο, φτιαγμένο από την Καραμπάταινα, τη θεια-Βούλα.

Το ταβερνάκι αυτό είχε μόνιμους πελάτες, χαρακτηριστικούς τύπους των χωριών, οι οποίοι σχεδόν κάθε μέρα έδιναν το «παρών». Ενδεικτικά αναφέρω μερικούς, τους οποίους οι παλαιότεροι θα θυμούνται: Παναγιώτης Ρέντζης, Γιώργος Δούκας, Στέλιος Γιαννόπουλος, Γιάννης Παπαδάκος κ.ά.

Το ταβερνάκι αυτό έκλεισε το 1987 με το θάνατο του ιδιοκτήτη. Δεν αξιώθηκε κανένα από τα παιδιά του και τα εγγόνια του να συνεχίσει την πορεία του κουτουκιού. Έτσι, ο Παναγιώτης Καμίτσης και το ταβερνάκι του έμειναν στη μνήμη των παλαιότερων, οι οποίοι θυμούνται με νοσταλγία τις στιγμές που πέρασαν εκεί.

Σπάρτη, 23 Φεβρουαρίου 2016

Μια παρέα από τις πολλές συναντήσεις στο κουτούκι του Καμίτση (1977 ή 1978). Από αριστερά: Γιώργος Παπαδάκος του Προκόπη, Νίκος Ανδριανάκος του Ηλία, Κούλης Παπαδάκος του Ποτάκη, Σταύρος Καμίτσης του Δημητρίου, Τάκης Καμίτσης του Δημητρίου, Αντώνης Καμίτσης του Χαρίλαου, Μαυριλάκος (από τη Σπάρτη), Ηρακλής Ανδριανάκος του Παναγιώτη, Μίμης Πολυμενάκος του Παναγιώτη και Χρήστος Γιαννόπουλος του Βασιλείου (Μακαρούνας).

Ιωάννη Π. Κονίδη
Για το χαμένο θησαυρό

Χτες, Παρασκευή πρώτη Απριλίου, αφιέρωσα την ημέρα στον εαυτό μου. Αρκετά αγχωμένος και κουρασμένος σωματικά από τις πιεστικές γεωργικές εργασίες της εποχής πήρα τους σκύλους μου και, οδοιπορώντας, ανέβηκα στον πύργο του Μαυρομιχάλη. Ο ουρανός ήταν κατακάθαρος και ο ήλιος, που, μόλις ανέτειλε προμηνούσε τον ερχομό μιας θαυμάσιας ημέρας.

Κάθισα στο ψηλότερο σημείο του λόφου. Στα πόδια μου απλωνόταν ολόκληρη η κοιλάδα του Ευρώτα, σφιχταγκαλιασμένη από τα δυο βουνά της με τα λοφάρια της και τους λόφους της, τα ρέματα και τους χειμάρρους της. Ολόγυρα σαν κοπάδια προβάτων, ασάλευτα στο χώρο, αιώνες τώρα στέκονται τα χωριά μας. Όλα καταπράσινα. Η φύση στην πιο καλή της ώρα. Κοιτούσα τριγύρω, μέχρι εκεί που έφτανε το μάτι μου και δε χόρταινα τις ομορφίες της. Όλα ήσυχα, ήρεμα και μόνο το κελάηδημα του κότσυφα που έφτειαχνε τη φωλιά του στους γειτονικούς θάμνους και το μακρινό βέλασμα κάποιων προβάτων ακουγόταν. Απορροφημένος από τη μαγεία της φύσης έκλεισα τα μάτια μου και αναπολούσα τ' αμέτρητα καλοκαιρινά βράδια των παιδικών μου χρόνων, που με άλλα τσοπανόπουλα είχαμε κοιμηθεί σε τούτο τον πύργο.

Μα όσο περνούσε η ώρα και ο ήλιος ανέβαινε, όλα άλλαζαν γύρω μου. Θόρυβοι από κάθε είδους μηχανές άρχισαν να ανακατεύονται και να συνθέτουν μια άχαρη, παράξενη μουσική. Αγροτικά αυτοκίνητα που κινούνταν με ταχύτητα διασταυρώνονταν στους αγροτόδρομους, τρακτέρ που ζέσταιναν τις μηχανές τους, αλυσοπρίονα, χορτοκοπτικά, μια μπουλντόζα που αγκομαχούσε να ισοπεδώσει τον παρακείμενο λόφο.

Τα χωράφια γέμισαν αίφνης από εργατιά. Νέοι, μεσόκοποι και ηλικιωμένοι, άνδρες και γυναίκες ρίχνονταν στη δουλειά. Τους έβλεπα από ψηλά σαν μινιατούρες να τρέχουν να προλάβουν, λες και δεν υπάρχει αύριο. Αμέτρητες φωτιές ξεπεδούσαν από παντού και πυκνοί καπνοί θόλωσαν την ατμόσφαιρα. Δεκάδες βενζινοπρίονα μπήκαν σε κίνηση και άρχισαν να δουλεύουν ασταμάτητα. Τρακτέρ με κάθε είδους παρελκόμενα, αλέτρια, φρέζες, καλλιεργητές, ψεκαστικά, κινούνταν βιαστικά ανάμεσα στα δέντρα. Ένα μελισσολόι ανθρώπων και μηχανημάτων καλά οργανωμένων βρισκόταν σε καλλιεργητικό οργασμό. Κοιτούσα και θαύμαζα. Δεν πίστευα στα μάτια μου. Πρωτόγνωρα αυτά που έβλεπα. Σαν ξαφνικά μια αόρατη δύναμη να έσπρωξε στα χωράφια όλον αυτόν τον κόσμο να ψάχνει μέσα στα χώματα να βρει το χαμένο θησαυρό. Χωράφια που είχαν να καλλιεργηθούν δεκαετίες βρήκαν το νοικοκύρη τους και νοικοκυραίοι που είχαν απαρνηθεί τη γη τους ανακάλυψαν το θησαυρό τους.

Αφήνω τον πύργο, παίρνω το δρόμο του γυρισμού και σκέφτομαι: Η οικονομική κρίση· πόσο άλλαξε όλους μας η κρίση. Πέρασε η εποχή των παχιών αγελάδων. Πάει η εποχή του χρηματιστηρίου, του καφενείου και της ξάπλας. Ανάγκη να αυξήσουμε το εισόδημά μας, να ζήσουμε εμείς και τα παιδιά μας με αξιοπρέπεια. Να φυτέψουμε λίγα δέντρα ακόμη, να βελτιώσουμε τα υπάρχοντα, να κοιτάξουμε αυτό που λένε «οικιακή οικονομία». Δεν πρέπει να μείνει ούτε σπιθαμή γης αφύτευτη, ακαλλιεργητη. Οι φυτοριούχοι ελιάς, μαθαίνω, ξέμειναν από δέντρα. Δεν έμεινε ούτε ένα απούλητο. Και είναι αρχή της άνοιξης ακόμη.

Αναρωτιέμαι: Μήπως ζούσαμε τόσα χρόνια με δανεικά; Λέω μήπως. Μήπως ζούσαμε με χρήματα που δεν ήταν δικά μας; Λέω μήπως.

Και παρηγοριέμαι: Κάθε δύσκολο για καλό! Η κρίση έχει και τα καλά της. Μας έκανε σοφότερους, εργατικότερους, δημιουργικότερους. «Οὐδέν κακόν ἀμιγές καλοῦ» που έλεγαν και οι αρχαίοι ημών πρόγονοι.

Δημητρίου Γ. Κατσαφάνα

Ιστορικά στοιχεία για την οικογένεια Πρέβας

Αναζητώντας αγωνιστές που πήραν μέρος στη μεγάλη Ελληνική Επανάσταση του 1821 από την ευρύτερη περιοχή της Παλαιοπαναγιάς, βρήκα δύο έγγραφα στα οποία αναφέρεται και το όνομα Πρέβας, το οποίο φέρουν σήμερα τα παιδιά του Γεωργίου Πρέβα, όνομα το οποίο πάντως φέρεται στην Τραπεζοντή και μετά στην Παλαιοπαναγιά, κατά παράδοση, από τα χρόνια της Επανάστασης του 1821.

Τα ανωτέρω έγγραφα εναπόκεινται σήμερα στα Γενικά Αρχεία του Κράτους (Αθήνα). Πρόκειται για δύο από τα πολλά κατάστιχα του 1824, στα οποία περιέχονται ονόματα αγωνιστών που προάγονται σε ανώτερους βαθμούς, καθώς και ονόματα αγωνιστών, τους οποίους είχε υπό τις διαταγές του κάθε στρατηγός.

Ο στρατηγός υπό του οποίου υπηρετούσε ο Πρέβας ήταν ο Κατσκογιάννης, άγνωστο σε μένα από πού καταγόταν. Από πού καταγόταν ο αγωνιστής Πρέβας και ποια η σχέση του με την περιοχή της Παλαιοπαναγιάς έχει ανάγκη ιδιαίτερης έρευνας. Βέβαιο είναι πάντως ότι υπάρχει σχέση του αγωνιστή με τους σημερινούς Πρεβαίους, κατοίκους της Παλαιοπαναγιάς. Πρέπει, επίσης, να ερευνηθεί η ετυμολογική σημασία του ονόματος. Οφείλεται το όνομα τούτο σε επάγγελμα ή στην καταγωγή;

- A) Γ. Α. Κ. Υπουργείον Πολέμου, Μάϊος 1824
Εν Άργει τη 22^α Μαΐου οι κάτωθι σημειούμενοι δι' επιταγής υπ' αριθ. 1541 τη 21 του αυτού μηνός προβιβάζονται εις (...) βαθμούς:
1.	} Κατσκογιανναίοι, χιλίαρχοι
2. 1493 Πρέβας	
3. 1496 Αποστόλης	
- B) Γ. Α. Κ. Υπουργείον Πολέμου Ιούνιος 1824
Κατάλογος των όσων στρατιωτών έχω υπό την οδηγίαν μου τη 21^η Ιουνίου 1824.
1.
 2. Στάθης Κατσκογιάννης, στρατηγός
 3. Πρέβας Κατσκογιάννης χιλίαρχος

A.Δ.K.

Λογική και «λογική»

Δεν κρύβεσαι πια.
Βαδίζεις στο φως της λεωφόρου και της ζωής.
Κοιτάξεις τους περαστικούς στα μάτια
και τους λες τα πάντα μ' ένα βλέμμα δύο δευτερολέπτων.
Και δε σε νοιάζει πια
που τα δικά τους βλέμματα δε σου λένε τίποτα.
Τραβάς κατά το ποτάμι.
Σου έλειψαν οι λαλιές των αηδονιών.
Ξαφνικά θυμάσαι τα λόγια του «τρελού» του χωριού:
Δε θέλω να με αγαπάτε
γιατί η αγάπη σας είναι ψεύτικη
και θέλετε να επιστρέφεται πάντα σε σας.
Δε σας επιτρέπω να με λυπόσαστε
γιατί η λύπη σας κάνει την ημέρα να κυλά αργά.
Δε θέλω να με φοβόσαστε
γιατί ο φόβος σας κάνει τα πουλιά να πετούν άσκοπα.
Δε θέλω να με βρίζετε
γιατί οι βρισιές σας είναι ποντίκια που θα φέρουν πανούκλα.
Θέλω απλά να καταλάβετε
γιατί αρνούμαι να είμαι «λογικός» σαν εσάς.
Αλλά η «λογική» σας δεν ξέρει να ερμηνεύει.
Έμαθε μια ζωή να παρερμηνεύει.

Συνδρομές

Για τη συνέχιση της έκδοσης της Φάριδος: Δημήτριος Βαλκανάς 10€, πατήρ Γεώργιος Λάτσης 20€, Παναγιώτης Αρμπούζης 20€, Ηλίας Μανιατάκος 10€, Κωνσταντίνος Κρατημένος 5€, Σταύρος Καλκάνης 20€, Χρήστος Κομνηνός 10€, Χρήστος Κ. Κονίδης 10€, Χρήστος Η. Κονίδης 5€, Δημήτριος Κουντούρης 5€, Δημήτριος Αποστολάκος 10€, Χαρίλαος Κυριακάκος 10€, Μαρίνα Δημητράκου 10€, Γεώργιος Καράμπελας 20€, Ηρακλής Παπαστράτης 10€, Βούλα Ρουσάκου 10€, Βούλα Ρηγάκου - Φραγκή 30€, Μίμης Φραγκής 30€, Βούλη Σκληρού 10€, Γεώργιος Λαμπρινός 10€, Μαρία Αργειτάκου - Βολτή 10€, Πηνελόπη Δογαντζή 20€, Ματίνα Πουλακάκου 10€, Βούλα Φεγγαρά - Κωδωνίδου 10€, Γεωργία Σπαθανά 25€, Ελένη Χρυσικού 5€, Γεώργιος Παπαστράτης 5€, Τάσος Βολτής 10€, Ιωάννης Κομνηνός 20€, Μήτσος Καστάνης 20€, Βρασίδης Γιαννόπουλος 50\$ Καναδά, Σταύρος Χαντζάκος 20\$ Καναδά, Ευάγγελος Καράμπελας 20€, Βάσω Χαρίση 50\$ Καναδά, Γιάννης Καπετανάκης 20€, Βενετία Κουμουστιώτη 20€, Θαλής Πολυχρονάκος 30€, Θανάσης Μιχαλάκος 20€, Σωτήρης Δογαντζής 20€, Λευτέρης Βλογιαννίτης 10€, Παναγιώτης Μαρινάκος 10€, Βούλα Αποστολάκου 10€, Παναγιώτης Καλότυχος 20€.

Εκ της Φάριδος
Παρουσίαση βιβλίου

Κυκλοφόρησε το 2013 το βιβλίο του Παναγιώτη Γ. Παπαδάκου από την Ποταμιά «Αναζητώντας τις ρίζες μου στο χρόνο». Ο συγγραφέας παρουσιάζει την ιστορία της οικογένειάς του από το 1400 ως τις μέρες μας. Το περιεχόμενο του βιβλίου αναπτύσσεται σε πενήντα τρεις σελίδες. Παράλληλα, υπάρχει και σχετικό φωτογραφικό υλικό. Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου το περιεχόμενο είναι μεταφρασμένο στα αγγλικά για να είναι προσιτό, προφανώς, και στους συντοπίτες του εξωτερικού. Το βιβλίο αυτό είναι μία προσπάθεια, η οποία βοηθά στην πρόοδο της τοπικής ιστορίας, καθώς συγκεντρώνει και αναδεικνύει πρωτογενές υλικό.

Σύμμεικτα

Το Φεβρουάριο και το Μάρτιο δεν έκανε κρύο· ούτε έπεσαν πολλά νερά. Τα χιόνια στον Ταΰγετο κόντευαν να λιώσουν. Την Τρίτη του Πάσχα 3 Μαΐου ο καιρός άλλαξε. Έριξε πολλή βροχή και έκανε αρκετό κρύο. Έριξε και χιόνι στο βουνό, το οποίο κράτησε για μερικές ημέρες

Κυριάκος Μ. Κωτσάκης

Το 1965 περίπου κατά τη διαπλάτυνση του τότε δρόμου (όχι κατά τη νέα χάραξη που έγινε αργότερα) στην ανατολική πλευρά του λόφου του Αγίου Βασιλείου έτρεχε επί ημέρες νερό.

Θεόδωρος Σ. Κατσουλάκος

Βασιλείου Δικαιάκου

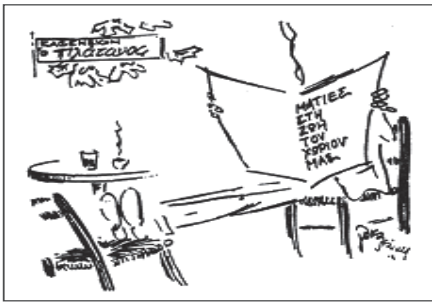
Παναγιώτης Χ. Βλογιανίτης (1934-2016)

Αποχαιρετάμε σήμερα τον Παναγιώτη, που τόσο απροσδόκητα και ξαφνικά πήρε το μονοπάτι της λησμονιάς, προκαλώντας πρώτα έκπληξη και στη συνέχεια θλίψη σε δύο χωριά, Βασιλική και Γοράνους. [...] Παγκόσμιος πολίτης ο Παναγιώτης. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στους Γοράνους. Μετανάστευσε στη Γερμανία, όπου έδειξε τι αξίζει το ελληνικό δαιμόνιο. Πραγματοποίησε, εργάτης όντας, στην Deimben Benz που κατασκευάζει τα αυτοκίνητα Mercedes, ευρεσιτεχνία και έλαβε βελτίωση θέσης, επαίνους και χρήματα. Ο Παναγιώτης όμως, πνεύμα ανήσυχο, και προοδευτικό, εγκατέλειψε τη Γερμανία και βρέθηκε στον Καναδά, όπου ίδρυσε δική του επιχείρηση με επιτυχία. Στη συνέχεια, συνταξιούχος πια, βρήκε το αραξοβόλι του στο χωριό της γυναίκας του, τη Βασιλική. [...]

Έφυγε πραγματικά ανώδυνα, χωρίς πόνο, χωρίς να υποφέρει ο ίδιος και χωρίς να ταλαιπωρήσει αγαπημένα πρόσωπα. Εκεί που απολάμβανε το φαγητό του, έγειρε το κεφάλι του και η ψυχούλα του πέταξε στην αιωνιότητα. [...] Από σήμερα ο Παναγιώτης από παγκόσμιος πολίτης έγινε πλέον πολίτης του Παραδείσου. Από σήμερα αυλίζεται εκεί που αυλίζονται οι άγιοι. Από σήμερα κατοικεί εκεί «που ουκ έστι λύπη, πόνος και στεναγμός, αλλά ζωή ατελεύτητος». [...]

Παναγιώτη, στο καλό.

Βασιλική, 23/3/2016

Τα νέα μας

Ξηροκάμπι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Αναστασίου Κονίδη του Ευστρατίου και η Τζέσικα Εσσαγιάν του Αγκόπ απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Γεωργίου Τσουμάκου του Παναγιώτη και η Ευγενία Καπονικολού του Δημητρίου απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Ιωάννη Φλουρή του Γεωργίου και Αγαθής Ρηγάκου του Πέτρου απέκτησε αγόρι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Σταματική Ορφανού χήρα Βασιλείου ετών 95, Ευστάθιος Αδαμόπουλος του Σωτηρίου ετών 88, Ελένη Παναγάκου χήρα Παναγιώτη ετών 86, Γκούτσα Ιλούτσα - Φλορεντίν ετών 44, Αικατερίνη Κονίδη χήρα Βασιλείου ετών 89, Ευανθία Λάσκαρη χήρα Ελευθερίου ετών 71, Βασιλική Παπαστράτη - Χριστοπούλου χήρα Παναγιώτη ετών 73 (ΗΠΑ), Μαρία Τεκόση χήρα Σταύρου ετών 70.

Παλαιοπαναγιά

Γάμος: Η Ευαγγελία Κουντάκη του Βασιλείου παντρεύτηκε τον Ιωάννη Κοιλάφα του Ευαγγέλου.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Βασίλειος Έρημος του Αναστασίου ετών 83, Αναστάσιος Καραχανίδης του Ανανία ετών 89, Γνέχο Ντέλτσεβ του Βασίλ ετών 78.

Ανώγεια

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Νασμί Φάσκο του Ρουσίτ ετών 85, Αναστασία

Τόμπρου χήρα Ιωάννη, ετών 84, Ιωάννης Τσιρίμπας του Κωνσταντίνου ετών 95.

Τραπεζοντή

Θάνατος: Απεβίωσε ο Γεώργιος Χαντζάκος του Δημητρίου ετών 87.

Λευκόχωμα

Θάνατος: Απεβίωσε ο Αθανάσιος Πλαγάκος του Δημητρίου ετών 83.

Ποταμιά

Γάμος: Η Σταματική Παπαδάκου του Κωνσταντίνου παντρεύτηκε τον Ηλία Κεφάλα του Γεωργίου.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Αναστάσιος Καμίτσης του Παναγιώτη ετών 82, Σταυρούλα Ηλιοπούλου χήρα Κωνσταντίνου ετών 93.

Καμίνια

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Σταύρος Πολίτης του Ευαγγέλου ετών 81, Κωνσταντίνα Σταματάκου χήρα Γεωργίου ετών 67, Παναγιώτα Μαμάη χήρα Θεοδώρου ετών 92.

Πολοβίτσα

Θάνατος: Απεβίωσε ο Φραγκίσκος Λεβάντε του Νικολάου ετών 90.

Γοράνοι

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Δήμητρα Δημητράκου του Παναγιώτη ετών 90, Παναγιώτης Βλογιαννίτης του Χρήστου ετών 91, Φωτεινή Τσάμπηρα χήρα Κωνσταντίνου ετών 58.

Άρνα

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Ποτίτσα Καριμπίδου του Χαραλάμπους ετών 88, Στέλλα Αग्रιτέλλη χήρα Σταύρου ετών 89.

Κοτσαντίνα

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Ιωάννης Εξαρχούλιας του Κωνσταντίνου ετών 63, Νίκη Πανουτσάκου χήρα Γεωργίου ετών 92.

Βιβή Ε. Κωτσιτοπούλου